Elim deb, yurtim deb yonib yashash kerak!

Turkiston

1925 yildan chiqa boshlagan

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI «KAMOLOT» YOSHLAR IJTIMOIY HARAKATINING GAZETASI

2002-yil 30-may, payshanba
№ 66 (14557)

Яқинда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳомийлигидаги Болалар ташкилотининг биринчи Республика анжумани бўлиб ўтди.

Республикамиз мустақилликка эришган дастлабки йиллардан бошлабоқ иқтидорли ва истеъдодли болаларга катта эътибор берилмоқда.

БОЛАЛАРНИНГ ТАЯНЧИ, ХАЛҚНИНГ ИШОНЧИ

Республикамизда "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳомийлигидаги Болалар ташкилотининг ташкил этилиши ҳам ёшларимизнинг ўз маҳоратларини ҳар томонлама намоён қилишларига кенг имкониятлар яратди. Иқтидорли болаларни излаб топиш, уларнинг иқтидорини намоён этиш ва уни янада ривожлантириш, шароит яратиш учун бор имкониятлар ишга солинмоқда.

Ташкилотнинг асосий мақсади болаларнинг шахсий ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, Президент ва Давлат рамзларига садоқатли бўлишларига, Ватаннинг содиқ фуқаролари бўлиб вояга етишишларига, ўз ишлари ва ҳаракатлари билан жамиятта фойда келтиришларига ёрдам беришдан иборатдир. Бугун ташкилот бир ёшга тўлди. Бу давр мобайнида у анча-мунча ишларни қилишга улгурди. Ёшларга буюк аждодларимиз мероси ва халқимизнинг бунёдкорлик ишларига юксак эҳтиром туйғуларини сингдириш дейсизми, ёки "Хизмат-беминнат", "Меҳр-шафқат" гуруҳларини ташкил этиш орқали болаларда меҳнатсеварлик, меҳрибонлик ва инсонийлик фазилатларини шакллантиришда кўмаклашди. Қолаверса, ёшларни жамоа орасида ўз фикрини тўла ифодалашга, ўз тарихини ўрганиш, юртимиз табиатини асрабавайлаш, эъзозлаш, унинг кўпайишига ҳисса қўшишга ўргатди. Ташкилот ёшлар ҳаётига турли тадбир ва ташаббуслар билан кириб бора олди, дейиш мумкин. Муҳими, ёшлар — болажонлар ушбу ташкилотнинг нима учун ташкил этилганлигини англаб етдилар.

Бир йил давомида амалга оширилган ишлар сарҳисоб қилинадиган бўлса, олиб борилаётган ишлардан кўнглингиз тоғдек кўтарилади. Чунки, ўтган қисқа вақт ичида болажонлар қалбига йўл топиб, уларни ўз атрофида бирлаштира олди, энг асосийси болаларнинг яқин кўмакчиси ҳамда ҳамкорига айланди.

Ўқувчилар мактабда олган ўз билимларига ва касб-маҳоратига ижодий ёндашган ҳолда қобилиятларини намойиш этиш, ўз фикрини ўз ишлари орқали баён этиш, Ватанга, халқига ва ота-онасига бўлган муҳаббатини билдириш мақсадида "Семурғ" оромгоҳида ўтказилган I Республика анжуманига ташриф буюрдилар. Бу кунни ёшлар орзиқиб кутдилар. Болалар ташкилоти ташкил қилиниши орқали бугун бу анжуманда улар бир-бирлари билан учрашиб туришибди.

Анжуман очилишида "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий Кенгаш раиси Ботир Убайдуллаев барча иштирокчиларни байрам билан табриклаб, уларнинг ишларига муваффақиятлар тилади. Шундан сўнг Республика техник ижодиёти маркази ходимлари томонидан тайёрланган чиқишлар намойиши бўлиб ўтди. Унда болалар томонидан ясалган самолёт ва ракеталар учирилди. Барча анжуман иштирокчилари ўз вилоятларидан олиб келган тўгарак ишлари, кўргазмалари ва Болалар ташкилотига ягона ном бериш каби чиқишларини тақдим этиш давомида тўпланганларни ҳайратга солдилар. Болажонлар болалик ҳам катта имкониятларга бой давр эканлигини исбот этишди. Анжуман олдидан 5 га бўлинишга улгурган гуруҳлар ўз номлари, шиорлари ва сардорларини сайлашни ҳам уддалашибди. Унга кўра 1-гуруҳ — "Қалдирғоч", 2-гуруҳ — "Мен", 3-гуруҳ — "Камалак", 4-гуруҳ — "Ниҳол" ва 5-гуруҳ — "Юлдуз" деб аталибди. Барча вилоятлардан келган 140 нафар болалар ана шу гуруҳларда фаол иштирок этишди. Болалар ташкилоти Республика анжуманининг 1-сонли газетасини чиқаришга ҳам улгурибди. Болалар ўз фикрларини янги нашр орқали барча анжуман иштирокчиларига етказиб турдилар.

Шунингдек, анжуманда иштирок этаётган болаларнинг таклифига биноан Республика раёсати қошида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри Болалар ташкилоти сардорларидан иборат Кенгаш тузиш зарурлиги, бу орқали эса ташкилотда болаларнинг фаол қатнашишига эришиш мумкинлиги билдирилди. Таклиф барчага маъқул бўлиб, уларнинг Кенгаши тузилди. Фарғоналик Аброр Турғунов Болалар Кенгаши раиси этиб сайланди.

Катта концерт дастурида "Оловуддин" ва "Рақс" шоу гуруҳларининг чиқишлари, Ўзбекистоннинг бўлғуси ёркин юлдузларининг ўйинкулгу ва рақслари бутун майдонни қамраб олди. Рақсга тушаётган болакайлар бирваракайига бир-бирлари билан расмга тушиш мақсадида ўзлари билан олиб келган фотоаппаратларини шиқиллатишга ҳам улгуришди. Бир зумда суратларга муҳрланган лаҳзалар улар учун унутилмас бўлиб қолишига шубҳа йўқ. Болажонларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун дискотека ҳам ташкил этилди. Юзларидаги табассумдан, кайфиятларидан билиняптики, анжуман уларга ёқаяпти. Зеро, тадбир ташкилотчиларининг мақсади ҳам уларга қувонч ва хурсандчилик улашиш эди...

— Ўзбекистон Республикаси "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳомийлигидаги Болалар ташкилоти ёш авлодни Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида юксак маънавиятли, соғлом, билимдон қилиб тарбияловчи болалар томонидан тузилган жамоат ташкилоти ҳисобланади, — дея ўз сўзини бошлади Республика Болалар ташкилоти раиси Қаҳрамон Қуронбоев. — Ташкилот ўз аъзоларини жаҳон андозалари меъёрида илм ва маърифат соҳиблари, баркамол инсон бўлиб камол топишлари учун кўмаклашади. Болалар ташкилоти бугун бир ёшда. Бутун республикамиздан ташриф буюрган болалар ҳамжиҳатлик билан Болалар ташкилотининг бир йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида шу ерга йиғилишган. Бу оромгоҳда ўз вилояти, туманида иқтидорини намоён эта олган, яратувчанлик, ижодкорлик иштиёқидаги болалар қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритганлар. Бу ерга йиғилган болалар бир ёшга тўлган ташкилотимизга муносиб ном бериш учун беллашишди.

— Ҳар бир вилоят тўгаракларидан келтирилган намуналар асосидаги кўргазмалар хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Айтиш керакки, ушбу кўргазмалар нафақат болаларда, балки анжуман ишида иштирок этган катталарда ҳам катта таассурот қолдирди. Ва бу масалага жойларда катта эътибор берилгани намоён бўлди. Аслида ҳаммаси - тўгараклардаги ишлар ҳакамлар ҳайъати таркибига кирган аъзолар томонидан синчковлик билан ўрганилди. Бухоро, Қашқадарё ва Сирдарё вилоятлари вакилларининг намойиш этган кўргазмаларда турли хил йўналишдаги тўгаракларнинг иши намоён бўлган бўлса, Фарғона ва Хоразм тасвирий санъат усталарининг ишлари, навоийликларнинг каштачилик маҳорати, Тошкент вилояти вакилларининг қўғирчоқ ясашда тенгсиз эканликлари барчанинг диққатини тортди.

— Суҳбатимиз бошида ташкилотга ягона ном бериш ҳақида айтиб ўтдингиз...

— Ном бериш мавзуси кўп фикрлилик ва баҳс-мунозара орқали ҳал этилади. Бу анжумандан кўзланган асосий мақсад болаларни танланган ягона ном остида бирлаштиришдир. Номлаш масаласи қизғин тортишувларга сабаб бўлди. Фарғона, Хоразм, Сурхондарё вилоятлари ва Тошкент шаҳри "Камалак" номини, Бухоро вилояти "Янги авлод", Сирдарё вилояти "Амир Темур авлодлари", Тошкент вилояти ва Қорақалпоғистон Республикаси "Ниҳол", Навоий вилояти "Келажак авлод", Қашқадарё вилояти "Умид юлдузлари" номларини ёқлаб чиқишди. Тортишувлар эса ҳеч бир самара бермади. Овозга қўйилганда "Камалак" номига кўпчилик хайрихоҳлик кўрсатди. Шунда анжуман номидан Болалар ташкилотининг раёсатига ана шу номни тавсия этиш кўзда тутилди. Лекин, бу шу номга тўхталинди, дегани эмас. Ҳали ном танлаш учун оммавий ахборот воситаларида алоҳида танлов ўтказилади.

— Ҳар бир вилоят гуруҳларининг "Болалар ташкилотига ягона ном бериш" кўрик-танлови бўйича тайёрлаб келган чиқишларининг намойиши қандай баҳоланди?

— Тўгарак кўргазмаларининг якуни билан барча яна бир тадбирни кўриш учун "Дискэстрада" деб номланган майдонга тўпланишди. У ерда ҳар бир вилоят гуруҳларининг кўрик-танлов бўйича тайёрлаб келган чиқишларининг намойиши бўлиб ўтди. Намойишларни баҳолайдиган ҳайъат таркиби ҳам ўзгаришсиз қолди. Таъкидлаш жоизки, бу ерда ҳам Бухоро ва Сирдарё вакиллари ҳеч кимга имконият қолдиришмади. Муҳими, уларнинг чиқишларида ном бериш, ташкилот тизими ва улар билан боғланиб кетган бадиий қисм аниқ ва равонлиги билан ажралиб турди.

— Бошқа вилоятлар-чи?

— Тўғри, хоразмликлар рақсда ўзларининг тенгсиз санъатлари борлигини, наманганликлар эса шеър айтиш маҳоратини, қорақалпоғистонлик жажжи ўғил-қизлар ширали овоз соҳиби эканликларини намойиш қилишса-да, умумий мақсадни ечишда озгина нўноқлик қилишди. Айниқса, кўпчилик пойтахт вакилларидан кўп нарса кутишган эди. Бироқ...

Болалар ташкилотининг Республика I-анжумани иштирокчилари мамлакатимизнинг 7 ёшдан 14 ёшгача бўлган барча болаларига мурожаат қабул қилди.

Лола СОАТОВА,
«Turkiston» мухбири

ҚАДРЛИ ТЕНГДОШЛАР!

Биз — анжуман иштирокчилари ташкилот фаолиятининг янада қизиқарли, мазмунли бўлиши учун кўп баҳслашдик ва қилинадиган ишлар олдимизда жуда кўп эканлигини англадик. Ўйлаймизки, бундай ишларни режалаштириш сизнинг дилингиздан ҳам кечгандир. Шундай экан, келинг биргалашиб ташкилотимиз фаолиятини янада ранг-баранг ишлар билан бойитайлик.

Энг аввало, Болалар ташкилотида бир йил ичида жамланган ишларни янада ривожлантирайлик. Жонажон Ватанимизнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида ўз кучимизни аямайлик.

Президентимизнинг бизларга кўрсатаётган ғамхўрликлари ва меҳрибонликларига жавобан Ватанга муносиб фарзандлар бўлайлик.

Билим ва касб-ҳунар малакаларини эгаллайлик, қишлоқ ва маҳаллаларимизда турли устахоналар, кичик корхоналар ташкил этишга эришайлик.

Жиноятга, айниқса гиёҳвандликка мойил болаларни бу ҳалокатли йўлдан ўз вақтида қайтариш учун бор кучимизни аямайлик.

Тенгдошларимизнинг турли экстремистик оқимлар, зарарли секталар таъсирига тушиб қолмасликлари чораларини кўрайлик.

Бошланғич жамоаларимиз қошида ёрдамчи хўжаликлар ташкил этиш ташаббуси билан чиқайлик! Болалар боғларини бунёд этишга киришайлик.

Атроф-муҳитни ҳимоя қилиш, айниқса, сувни тозалигини сақлаш мақсадида "Табиат қўриқчилари" гуруҳларини тузайлик!

"Меҳр-шафқат" гуруҳлари ишини ривожлантириб, бемор қариялар, ногирон тенгдошларимизга яқиндан кўмаклашайлик.

Миллий урф-одатлар ва меросимизни эъзозлайлик!

Анжуман иштирокчилари

СЎЗ — ИШТИРОКЧИЛАРГА

Мамлакатимиздаги энг гўзал гўшалардан бири бўлган "Семурғ" оромгоҳида анжуман қатнашчиларини суҳбатга тортиш, объективга тушириш қийин кечди. Чунки болажонлар ўз ишлари билан шунақанги банд эдиларки, уларни чалғитишга кўз қиймасди. Шундай бўлса-да, уларга "Анжуман сизга нима берди?", "Анжумандан кейин ҳаётингизда қандай ўзгаришлар бўлади?", "Анжуманга қандай ҳисса қўшдингиз?" деган саволлар билан мурожаат қилавердик. Суҳбат баҳона иштирокчилар билан яқиндан танишиб ҳам олдик.

Нодира Қурбонова:

— Менинг тилагим — Болалар ташкилоти аъзолари кўпайсин. Болалар доимо ўқишсин, изланишсин, интилишсин. Ва катта мукофотлар совриндорлари бўлишсин. Барча орзу-ниятларига эришишсин. Кейинги анжуманларда уларга омад ёр бўлишини истайман.

Севара Кўчқорова:

— Бу анжуманга қатнашишимдан мақсад ўз тенгдошларим билан танишиш, уларга ўз маҳоратимни кўрсатиш, улардан ўзимга зарур бўлган нарсаларни ўрганиш.

Зумрад Тўлабоева:

— Ҳамма ёшлар қатори менга ҳам бугунги байрам тадбирлари жуда ёқди. Биз йўлда жуда қизиқарли воқеаларнинг гувоҳи бўлдик. Автобусда қизларнинг шўх қўшиқлари қалбларда эзгуликни уйғотди.

Алишер Халилов:

— Анжумандан олган таассуротларимиз, орттирган дўстларимиз умрбод бизга ҳамроҳ бўлади. Болалар ташкилоти атрофида янада жипслашиб, буюк келажакни яратиш йўлида барчаларига улкан муваффақиятлар тилайман.

Миразиз Ўрозалиев:

— Бугунги анжуман келажак авлодларнинг ақлли, зукко, топқир эканлигини кўрсатди. Болажонларнинг келгусида яхши инсонлар бўлиб етишишига, Ўзбекистонимиз довруғини оламга ёйишида, ўқиш ва ишларида омад тилайман.

Суннатилла Қўзиев:

— "Янги авлод" студияси барча анжуман иштирокчиларига омад ва бахт тилайди. Нимаики орзулари бўлса тилакдошмиз.

Муяссар Жамолиддинова:

— Анжуман иқтидорли, зукко бўлган келажак авлодларимизни бирлаштирди, уларни мустақил фикрлашга, ғоялар алмашувига чорлади. Болаларнинг она-Ватан, бахтли болалик, ташкилот ҳақидаги шеър, қўшиқларини тинглаб дилинг қувнайди. Демак, ташкилот республика болалари учун жуда ҳам зарур экан. Анжуман болаларнинг қалбида улкан ҳисларни уйғотди, кутилгандан ҳам аъло даражада ўтди.

Жумагул Давлатова:

— Менинг қадрдоним, Болалар ташкилоти, аввало сенинг кутлуғ бир йиллик тўйинг билан самимий кутлайман. Ўзбекистондаги барча болаларга, анжуманни ташкиллаштирганларга дунёдаги барча яхши тилакларни тилайман. Сени дилдан севиб қоламиз. Бундай байрамларинг кўпаяверсин.

(Давоми 2-бетда)

«УНИВЕРСИАДА — 2002»

ЯНГИ НОМЛАР КАШФ ЭТИЛМОҚДА

Шу кунларда кўҳна ва навқирон Бухоро талаба ёшлар шаҳрига айланган десак муболаға бўлмайди. Мамлакатнинг 61та олий ўқув юртидан саралаб олинган икки ярим минг нафарга яқин спортчи ёшлар бу ердаги "Бухоро", "Ёшлик", "Семурғ", "Ҳумо", "Нафис" спорт мажмуаларида, Абу Али ибн Сино номидаги Маданият саройи, Бухоро Давлат университети, Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институти, Ф. Хўжаев номидаги академик лицей спорт залларида, "Ситора" ўйингоҳида, шунингдек, Ромитан, Вобкент, Бухоро туманлари, Когон шаҳри марказий ўйингоҳларида спортнинг 12 тури бўйича ўзаро беллашувларни қизғин ўтказмоқдалар.

Ўзбек спорти деганда даставвал кўз олдимизга миллий кураш келади. Кураш "Универсиада-2002" ўйинларида ҳам асосий турлардан бири бўлиб қолмоқда. Ўтказилган баҳсларда талабалар етти вазн тоифаси бўйича курашга тушдилар. Мусобақалар икки кун давом этиб, ҳар бир вазн бўйича универсиада чемпионлари ва совриндорлари аниқланди. 60 килограммгача бўлган вазн тоифасида бухоролик Ўткир Эгамов Универсиада кураш майдонида мутлақ ғолибликни қўлга киритган илк чемпион бўлди. У тўрт олишувда сирдарёлик Ўткир Ҳайитметов, тошкентлик Шуҳрат Келдиёров, Тошкент-I жамоасидан Искандар Расулов ва қашқадарёлик Шерзод Раҳмоновларни йиқитиб, ўз вазнида энг кучли эканлигини кўрсата олди.

66 килограммгача бўлган вазн тоифасида Тошкент-I жамоаси вакили Темур Аҳмедов, 73 килограммгача бўлган вазн тоифасида яна Тошкент-I жамоасидан Фарҳод Тўраев, 90 килограммгача бўлган вазн тоифасида қашқадарёлик Зоҳид Ҳусанов, 100 килограммгача бўлган вазн тоифасида эса бухоролик Шуҳрат Хўжаев ва 100 кг.дан ошиқ бўлган вазн тоифасида тошкентлик Абдулла Тангриевлар Универсиада чемпиони деган номга сазовор бўлдилар.

Беллашувларнинг финал босқичида икки нафар жаҳон чемпиони — Шуҳрат Хўжаев ва Камол Муродовларнинг олишуви, айниқса муросасиз кечди. Олишув давом этган тўрт дақиқа мобайнида мухлисларнинг ҳаяжонли ҳайқириқлари майдонни ларзага солиб турди. Полвонлар бир-биридан қолишмасди. Бироқ ёши ва тажрибаси бироз катта бўлган Шуҳрат Хўжаев келбати ўзидан ҳийла улуғвор бўлган тошкентлик Камол Муродовни икки марта чала йиқитишга муваффақ бўлди ва шу туфайли очколарини ошириб, чемпионлик шоҳсупасига йўл олди.

"Универсиада"нинг дастлабки куни кечқурун Абу Али ибн Сино номидаги Маданият саройи олдидаги амфитеатрда енгил атлетика бўйича дастлабки ғолибларни тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазири С. Ғуломов мукофотларни топшираркан, бу чемпионлар ва совриндорлар келажакда мамлакатимиз шарафини нуфузли халқаро мусобақаларда ҳам ҳимоя эта олишларига ишонч билдирди. Улар қуйидагилардир:

Тўсиқлар оша 110 метрга югуриш бўйича:

Олег Норматов (Ўзбекистон Давлат Жисмоний тарбия институти)-I ўрин, Алексей Обжигайло (Андижон Давлат университети)-II ўрин, Олег Хрипов (Жиззах Давлат педагогика институти)-III ўрин.

Қизлар ўртасида тўсиқлар оша 100 метрга югуриш бўйича:

Наталья Филатова (ЎзДЖТИ)-I ўрин, Ильмира Гарафутдинова (Жиззах политехника институти)-II ўрин, Барно Ботирова (Урганч давлат университети)-III ўрин.

Ядро улоқтириш бўйича:

Станислав Черкасов (ЎзДЖТИ) ва Наташа Бессмертних (Тошкент Давлат аграр университети).

Уч ҳатлаб сакраш бўйича: Диана Плумаки (ТДАУ) ва Дмитрий Маштаков (ЎзДЖТИ).

1500 метрга югуриш бўйича: Радик Хуббиев (ЎзДЖТИ) ва Александра Родигина (ЎзДЖТИ).

400 метрга югуриш бўйича: Марат Бикмурзин (ЎзДЖТИ) ва Елена Пискунова (СамДУ).

100 метрга югуриш бўйича: Шавкат Шарипов (БухДУ) ва Альбина Сибагатуллина (ЎзДЖТИ) биринчи ўринни эгалладилар ва чемпион деган номни илк бора қўлга киритдилар.

Кўпчилик эътиборини тортаётган мусобақалардан яна бири волейболдир. 16 та жамоанинг йигит ва қизлар волейболчи гуруҳлари мусобақаларни давом эттирмоқдалар. Қизлар мусобақасидаги дастлабки учрашувларда Қорақалпоғистон-Андижон 3:0, Фарғона-Тошкент 3:0, Сурхондарё-Навоий 3:0, Наманган-Қашқадарё 3:0, Самарқанд-Тошкент III 3:0, Хоразм-Бухоро 1:3, Тошкент II-Жиззах 3:0 натижалари қайд этилган бўлса, йигитлар ўртасида Самарқанд-Навоий 3:0, Андижон-Хоразм 3:0, Наманган-Сирдарё 3:0, Фарғона- Жиззах 3:0, Тошкент I-Тошкент III 3:0, Тошкент вилояти- Тошкент II 3:0, Қорақалпоғистон-Бухоро 3:0 ҳисобида якунланди.

Бошқа турлар бўйича ҳам дастлабки учрашувлар қизғин ўтмоқда. Мусобақаларни ҳар томонлама юқори даражада ўтишини таъминлашда ҳакамлар ва ташкилотчилар қаторида "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати Бухоро вилоят Кенгаши ҳам барчага намуна кўрсатаётганини айтиб ўтиш жоиз. Айни кунларда Ҳаракатнинг вилоят Кенгаши ходимларини иш жойидан топиш амримаҳол. Улар шаҳар ва туман Кенгашларининг ходимлари билан бирга мусобақа ўтаётган жойларда ҳозиру нозир бўлмоқдалар. Вилоят Кенгашидан тўртта хона "Универсиада штаби" учун бўшатиб берилган. Штабнинг муҳим бўғини ҳисобланган "Матбуот маркази" ҳам шу хоналардан бирида жойлашган. Республика пойтахтидан келган журналистлар бу ердаги ахборот узатиш тармоқлари орқали "Универсиада" кундалигини ёритиб бормоқдалар.

Саидбурҳон ҚОДИРОВ,
«Turkiston»нинг махсус мухбири

(Давоми, боши 1-бетда)

КЎКСИ ОСМОН БОЛАЛАР

Анжуман Ўзбекистон болаларини жипслаштиришга, янада бирдамликка чақиришга, бир-бири билан дийдорлашишга сабаб бўлди.

Камоланинг қувончи

—Мен Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳри, Акмал Икромов номидаги мактабнинг 3-синфида ўқийман. Скрипка чалишга, ашулалар айтишга қизиқаман.

—Катта бўлганингда ким бўлмоқчисан?

—Яхши инсон бўламан. Ҳозир мен кўп ўртоқлар орттиришга ҳаракат қиляпман. Менинг ўртоқларим жудаям кўп. Ҳамма жойда бор. Қашқадарё, Хоразм, Қорақалпоғистондан дўстлар орттирдим. Сирдарёга боргач, уларга хат ёзаман.

—Бугунги байрамдан хурсандмисан?

—Биласизми, Президент бобомиз "Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта бахтли бўлишлари шарт", деган эдилар. Биз ҳам шундай фарзандлар бўлишга ваъда берамиз. Чунки, биз энг бахтли болажонлармиз. Бизнинг келажагимиз буюк.

Дарвоқе, ҳар бир болажондан ана шундай сўзларни кутиш мумкин. Толеи порлоқ болалар эркин сўзлашга, фикрини очиқ-ойдин баён қилишга ўрганган. Булар бағри осмон болалардир.

Беллашув

Анжуман кун тартибидаги ҳар бир вилоятнинг кўргазмали чиқишлари, шеър, қўшиқ ва рақс ижро этишлари катта байрамга айланиб кетди. Болажонлар ижросидаги Хоразм рақслари, сирдарёликларнинг қўшиғи, Фарғона вакилларининг рассомчилик борасида тенги йўқлиги барчани ҳайратга солди. Беллашувга баҳо бериб бораётган ҳакамлар ҳам бу ерда ўзини ожиз сезишди.

Беллашувлар ўз йўлига, лекин бу ерда дўстликнинг ғолиблиги, бу туйғунинг устунлиги қувончлидир. Байрамдаги энг муҳим воқеа шу бўлдики, турли жойлардан ташриф буюрган ўғил-қизлар бир-бирининг манзилларини олиб, хат, телефон орқали доим мулоқотда бўлишга келишиб олишди.

Кибр ҳаводан холи, манманлик уларга ёт, кўнгли фариштадек покиза бўлган, бу авлод вакилларига фақатгина ҳавасинг келади. Тўлқинланиб, дилидаги самимий сўзларини тўкиб сочаётган жажжи қизалоқлар, ҳайрат кўзи билан термулиб турган болалар нигоҳидан келажагимиз порлоқ, йўлимиз ойдин бўлишига ишонгандек бўламиз.

Самимий суҳбат

Анжуманга ташриф буюрган "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий Кенгаши раиси Ботир Убайдуллаев ҳар бир вилоятдан келган ўғил-қизлар билан самимий суҳбат қурди. Уларнинг таклифларини, мулоҳазаларини тинглади.

— Биз Болалар ташкилоти қаноти остида бирлашдик, бизлар учун мана шунинг ўзи катта бахт. Бизга имконият яратиб, кенг йўл очиб бераётганларингиз учун сизларга катта раҳмат. Мисол учун, биз самарқандликлар Сурхондарёдаги тенгдошларимиз нима иш билан шуғулланаяпти, қандай ишларни амалга оширди, бу ҳақда билмас эдик. Энди биз бирбирларимиз билан тажрибалар алмашиб, маслаҳатлашиб олмоқдамиз, - дейди самарқандлик Дилрабо Исроилова.

— Биз битта "ном" остида Ватанга муносиб ўғил-қиз бўлиб вояга етамиз. Қабул қилинадиган "қўшиғ"имиз, барча болаларнинг мадҳиясига айланиб кетишига ишонамиз, шунинг учун бу ерга тўпландик,-дейди наманганлик Раъно Қамбарова.

—Ташкилот ҳар бир туманда, мактабда ўз меваларини беришига ишончим комил. Қабул қилинадиган ягона "ном" ҳам, "қўшиқ" ҳам, "эмблема" ҳам болалар дилидаги, орзусидагидек бўлишига ишонаман,-дейди қорақалпоғистонлик Лочин Турдиева.

—Мен битта таклиф билдирмоқчиман, иқтидорли қизлар учун "Зулфия" номидаги Давлат мукофоти бор. Улар беллашиб ана шу мукофот соҳибаси бўлади. Иқтидорли ўғил болалар учун ҳам ана шундай мукофот таъсис этилса. Болалар ташкилоти шуни амалга оширса яхши бўларди,-дейди андижонлик Ҳусниддин Абдурасулов.

Битта ном остида...

"Камолот" Болалар ташкилотига ягона ном қўйилиши ва рамзларини белгилаш кўпгина баҳс - мунозараларга сабаб бўлди, фикрлар ўрганилди, таклифлар билдирилди. Йиғилишда анжуман иштирокчилари "Камалак" номи берилиши таклифи билан чиққан бўлса-да, Болалар ташкилоти рамзлари ва ягона ном танлаш танлови давом этиши айтилди.

Изҳор

Анжуманга ташриф буюрган меҳмонлар ҳам болаларнинг нималарга қодир эканлигини кўришиб, хурсанд бўлди. Уларга дил изҳорларини билдиришди.

—Биринчи анжуманда эришган ютуқларни ҳаётга тадбиқ этишда барчангизга улкан муваффақият ва юксак зафарлар тилайман,—деди "Камолот" ЁИҲ МК раиси Б. Убайдуллаев.

Мазкур анжуман келажак авлоднинг ақлли, зукко, топқир эканини кўрсатди. Болажонларимиз келгусида яхши инсонлар бўлиб етишишига, Ўзбекистонимиз довруғини оламга ёйишига ишонамиз ҳамда уларнинг ўқиш ва ишларида омад тилаймиз.

Аслиддин АБДУЛАЗИЗ ўғли

ФУТБОЛ ЮЛДУЗЛАРИ ҲАҚИДА БИЛАСИЗМИ?

ТЕРМА ЖАМОАДА КИМНИНГ ҲУРМАТИ БАЛАНД? (Чемпионатгача)

1. Аргентина (Батистута) 75 ўйин, 55 гол. **2.** Бразилия (Роналдо) 56 ўйин, 36 гол. **3.** Германия (Бирхофф) 65 ўйин, 36 гол. **4.** Ж. Корея (Хван Хон) 95 ўйин, 49 гол. **5.** Туркия (Ҳоқон Шукур) 72 ўйин, 35 гол. **6.** Португалия (Луиш Фигу) 81 ўйин, 27 гол. **7.** Камерун (Патрик Мбома) 42 ўйин, 23 гол. **8.** Англия (Дэвид Бекхем) 49 ўйин, 6 гол. **9.** Франция (З. Зидан) 73 ўйин, 19 гол. **10.** Словакия (Златко Захович) 64 ўйин, 32 гол. **11.** Нигерия (Агахова) 17 ўйин, 11 гол. **12.** Швеция (Ларссон) 67 ўйин, 21 гол. **13.** Италия (Паоло Мальдини) 122 ўйин, 7 гол. **14.** Япония (Х. Наката) 42 ўйин, 7 гол. **15.** Россия (А. Мостовой) 59 ўйин, 12 гол. **16.** АҚШ (Макс Мур) 98 ўйин, 24 гол. **17.** Бельгия (Вилмотьс) 66 ўйин,26 гол. **18.** Парагвай (Хосе Кардосо) 57 ўйин, 17 гол. **19.** ЖАР (Маккарти) 43 ўйин, 17 гол. **20.** Уругвай (Дарио Сильва) 36 ўйин, 12 гол. **21.** Испания (Фернандо Йерро) 85 ўйин, 27 гол.

ТЕРМА ЖАМОА САФИДА БИРИНЧИ МАРТА

1. Испания-Педро Контрерас **2.** Дания-Кристенсен **3.** Италия-Кристиан Абьятти **4.** Бельгия-Френки Вондендрише **5.** Эквадор-Даниэл Ветири **6.** Сенегал-Клаудио Сисико

ЭНГ КЎП ХОРИЖЛИК ФУТБОЛЧИ ҚАЙСИ МАМЛАКАТДАН КЕЛГАН?

1. Англия-77 нафар **2.** Италия-51 нафар

ТЕРМА ЖАМОАДА КИМ ЭНГ КЎП ЎЙНАГАН?

1. Саудия Арабистони (Ал Дайя) 168 учрашув. **2.** АҚШ (Коби Жоунс) 155 учрашув. **3.** Италия (Паоло Мальдини) 122 учрашув. **4.** Ж. Корея (Хон Мюн Бо) 124 учрашув. **5.** Мексика (Гарсиа Аспе) 108 учрашув. **6.** Аргентина (Диего Симсон) 104 учрашув. **7.** Бразилия (Кафу) 103 учрашув.

ИЮНДА ТУҒИЛГАНЛАР ҚАЙСИ ЖАМОАДА КЎП?

1. Ирландия, ЖАР ва Бразилияда 4 нафар; **2.** Франция, Испания, АҚШ, Италия, Эквадорда 3 нафар; **3.** Словения, Дания, Парагвай, Коста Рика, Германия, Япония ва Бельгияда — 2 нафардан; **4.** Сенегал, Қувайт, Ж. Корея, Польша, Португалия, С. Арабистони, Англия ва Россия терма жамоаларида биттадан футболчи жаҳон чемпионатида ўз туғилган кунларини нишонлайдилар.

ИЮНДА ТУҒИЛГАН МУРАББИЙЛАР

1. Шенол Генеш (Туркия) 1 июн 1952 йил. **2.** Хосе Камачо (Испания) 8 июн 1955 йил. **3.** Антониу Оливейра (Португалия) 10 июн 1952 йил. **4.** Роже Лемерр (Франция) 18 июн 1941 йил.

ЁШИ КАТТАЛАР

1. Ян Хайнц (Дания) 38 ёш. **2.** Станислав Черчесов (Россия) 38 ёш. **3.** Дэвид Симен (Англия) 38 ёш. **4.** Жак Сонго (Камерун) 38 ёш.

ЁШИ КИЧИК ФУТБОЛЧИЛАР

1. Феми Олобунми (Нигерия) 17 ёш. **2.** Бартоломю Огбеге (Нигерия) 17 ёш.

ЭНГ БЎЙДОРЛАР

1. Цзян Цзун (Хитой)-198 см. **2.** Моралес (Уругвай)-197 см.

ПАКАНАЛАР

1. Али Дайя (С. Арабистони)-163 см. **2.** (Паулиста (Бразилия)-165 см.

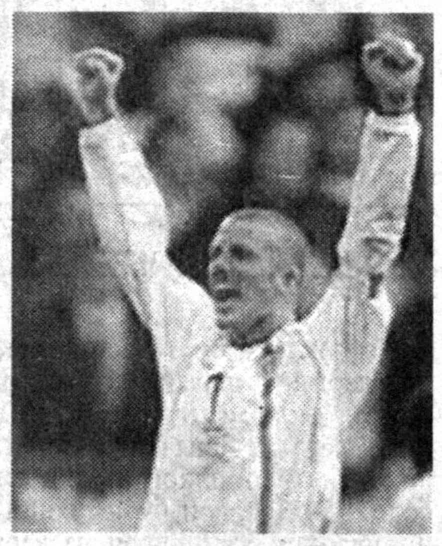

СЕМИЗЛАР

1. Наил Куин (Ирландия)-100 кг. **2.** Дэвид Жеймс (Англия)-94 кг.

ОЗҒИНЛАР

1. Бисли (АҚШ)-57 кг. **2.** Паулиста (Бразилия)-58 кг.

КИМДА ЛЕГИОНЕРЛАР КЎП?

1. Ирландия-23 нафар (Ушбу терма жамоанинг барча аъзолари Англия ички чемпионатида қатнашади). **2.** Камерун-23 нафар.

КИМДА ЛЕГИОНЕРЛАР ЙЎҚ?

1. Саудия Арабистони-0!

Нормурод МУСОМОВ тайёрлади

ЖАҲОН АВТОПОЙҒАСИ ҚАНДАЙ ЎТАДИ?

Бундан бир неча йиллар илгари "Формула-1" автопойгаларига бўлган қизиқиш бугунгидек эмас эди. Автопойгага ишқибозлик бизнинг мамлакатимизда энди-энди куртак отмоқда. Шундай кунлар келадики, бизда ҳам жаҳон андозаларига мос, автопойгалар ўтказиладиган автотрассалар вужудга келади. Ҳозирча эса бу спорт дунёсига кириб, унинг қоидалари, жамоалари билан танишиб олсак, фойдадан холи бўлмайди.

Бу йилги автопойгада "Феррари" жамоаси аъзоси, германиялик Михаэль Шумахер ёки "Макларен-Мерседес" жамоаси спортчиси Дэвид Култхард чемпионликни қўлга киритди, деган оддий жумлалар остида қанча машаққатли машқлар, механикларнинг ўта катта аниқликдаги ҳисоб-китоблари, катта пул маблағлари оқими ва миллионлаб ашаддий автоспорт ишқибозларининг энтикишлари ётади.

Автопойгалар ўтказилишидан бир неча кун илгари Гран-при мусобақалари бўлиб ўтадиган жойга ишқибозлар оқиб кела бошлайди. Пойгачилар майдон билан танишиб, шароитга мослаша бошлашади. Уч кунга мўлжаллаб чипталар сотилади (1. мослашиш, 2. таснифлаш мусобақалари, 3. асосий пойга) ва уларнинг нархи 20 дан 400 долларгача бўлади.

Биринчи кун. Асосий пойгаларга икки кун қолганида учувчиларга майдон билан янада яхшироқ танишиш имкони берилади. Улар бирин-кетин ўз "тулпор"ларини йўлга чиқариб, уларнинг соз-носозлигини текшириб кўра бошлайдилар. Буларнинг барчаси дастлаб тартибсиз ўтаётгандек туюлади. Бироқ учувчилар бўйсуниши лозим бўлган вақтинчалик тартиблар ҳам мавжуд. Бу жумлалар "Формула-1"дан ташқари "Порьше", "Формула-3000" автопойгаларига ҳам тегишли.

Иккинчи кун. Таснифлаш мусобақаларида спортчилар асосий пойгада олдингилардан бўлиб стартга чиқиш учун кураш олиб боришади. Уларга бир соатлик вақт берилиб, бу даврда пойгачилар йўлни кўпи билан 12 марта айланиб чиқишади. Кимдаким айланишни тезроқ амалга оширса, шу спортчи асосий пойгада биринчи бўлиб йўлга чиқиш имконини қўлга киритади. Қолгани шахмат тартибида амалга ошади.

Учинчи кун. Мусобақаларнинг энг ҳаяжонга тўла дамлари. Спортчилар кеча кўрсатган натижаларига қараб асосий пойгага саф тортишади. Атрофни қуюқ кулранг тутун қоплаб, "тулпор"ларнинг баланд ва қаттиқ овозидан қулоқлар қоматга келади. Автопойгаларда бундай шовқинларнинг юзага келиши ишбилармонларнинг фаолиятини ҳам анча жонлантириб юборади. Улар ишқибозлар қулоқларига тақиб, пойгани томоша қилишларида асқотадиган мосламанинг ҳар бирини беш доллардан пуллайдилар. Агар томошага 300 минг ишқибоз ташриф буюриб, уларнинг ҳар учтасидан биттаси бу мосламадан харид этса ҳам, бу ярим миллионлик мол сотилди, деган гап.

Майдондаги ишқибозлар ўзлари севган учувчи олдиларидан катта тезликда "учиб" ўтиб кетаётганида тўлқинлар ҳосил қилиб, уни қўллаб-қувватлаб туришади. Томошабинлар баъзида автопойгачи ёнларидан қандай ўтиб кетганини сезмай ҳам қолишади. Негаки, у бошқараётган "тулпор" соатига 300 чақирим тезликда келиб, ҳатто бурилишларда ҳам 180 чақирим/соатда бурилиб кетади.

Ҳар бир автопойга жамоаси учувчилар, иш юритувчилар, муҳандислардан иборат бўлиб, уларнинг сони 60 дан 100 нафаргачани ташкил этади. Жамоада учувчилар сони уч нафардан иборат бўлади.

Булар ҳаммаси автопойга тилида "отхона" деб ҳам юритилади. "Отхона"да кўплаб автобусларга жойлаштирилган ошхоналар, ванна, кафе, кичкина анжуманлар зали мавжуд бўлади.

Автопойгалар вақтида техник ходимлар ёнғинга қарши кийимда бўлиши талаб этилади. Бу автомобилни ёқилғига тўлдираётганда олов хавфи пайдо бўлиб қолса, унга қарши энг ишончли восита ҳисобланади. "Тулпор"ни ёқилғига "тўйдириш" автопойга энг қизиган паллада амалга оширилади. Унга бор-йўғи етти сония вақт кетади. Бу сониялар давомида тўртта ғилдирак ҳам янгисига алмаштирилади. Ёқилғи эса ҳар сонияда ўн икки литр тезлик билан қуйилади.

ЎЗБЕКИСТОН АВТОСПОРТИ: ТАҲЛИЛ ВА ТАКЛИФ

Инсоният тараққиётга эришгани сайин унинг эҳтиёжлари ҳам кенгайиб бормоқда. Спорт саломатликни мустаҳкамлаши билан бирга қоматни ҳам янада гўзаллаштириши ҳозир кўпчиликка аён. Бугунги кунда спортнинг житкун-до, пауэрлифтинг, армрестлинг, сноубординг, боулинг, гольф каби ўнлаб янги турлари ривожланаётганлигини сўзимизга исбот тариқасида айтишимиз мумкин. Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қабул қилинган Қароридан сўнг республикамизда спортнинг футбол, кураш, бокс, теннис, Шарқ якка курашлари турлари кўнгилдагидек ривожлантирилиб, эътибор берилди ва бунда мақтанса арзигулик ютуқлар қўлга киритилди. Бироқ мамлакатимиз спортчилари баскетбол, волейбол, сув полоси, автоспорт каби турлар бўйича дунё миқёсидаги натижаларга эриша олмаётганлигидан ҳам кўз юмиб бўлмайди.

Яқинда Сурхондарёдан бир мухлисимиз таҳририятимизга мактуб йўллаб, унда автоспорт ҳақида, унинг мамлакатимиздаги ривожи тўғрисида маълумот беришимизни сўрабди. Биз шу каби маълумотларга эга бўлиш мақсадида Тошкент автомобиль федерацияси қошидаги ҳакамлар ҳайъати раиси Георгий ХАЗАНОВ билан суҳбатлашдик.

—Георгий Львович, автоспортимизнинг бугунги аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида сўзлаб берсангиз.

—Тошкент автофедерацияси ташкил топганлигига энди беш йил тўлди. Бу соҳада амалга оширишимиз лозим бўлган ишларимиз жуда кўп. Шу сабабли баъзи юртдошларимизнинг: "Бизда автоспорт ҳам борми?" деган мунозарали саволларида жон бор деб ўйлайман. Мамлакатимизнинг Тошкент вилояти, Тошкент шаҳри ва Самарқанд вилоятида автомобиль спорти яхши ривожланмоқда. Бошқа вилоятларда бу спорт тури ривожланиши суст кечмоқда. Шу сабабли Ўзбекистон автоспорт федерацияси ҳали мавжуд эмас. Федерация ташкил этиш учун камида 8 та вилоят ўз федерациясига эга бўлиши лозим.

Федерациямиз номланиши биринчи эшитган кишига анчайин жаранглдор эшитилади. Бироқ биз ҳозирча ўз биномиз—ўз мавкемизга эга эмасмиз. Яхшиям, "Олимп" қўшма корхонаси раҳбари Сергей Мукурдумов каби автоспорт ишқибозлари, ҳомийлари бор. Федерация ҳозир шу корхона тасарруфидаги binoda жойлашиб турибди. Автоспорт спортнинг кўп маблағ талаб этадиган турларидан бири бўлиб, аксига олиб биз учун маблағ етишмайди. Шу сабабли шаҳар чемпионати мусобақалари биринчи босқичини эндигина ўтказиб бўлдик. Ваҳоланки, ҳозир учинчи босқич мусобақалари бўлиб ўтиши керак эди. Шунга ҳам ҳомийлар маблағини тийин-тийинигача тежаб эришдик. Шу ўринда айтиб ўтишим керакки, Тошкент автомобиль йўллари институти раҳбарияти автопойга ўтказиладиган майдонимизни ўраб олишимизга катта ёрдам берди. Автопойга машиналари етишмаганидан чемпионатларимизни ўтказа олмаяпмиз. Низом бўйича чемпионат ўтказишимиз учун 10 та автопойга машинаси талаб этилади. Машина 9 та бўлиб қолса ҳам чемпионат ўтказилмайди. Пойгаларимизда, асосан ВАЗ-2108, "Хонда", "Нексия", "Мазда", "БМВ" автомобиллари қатнашмоқда. Буларнинг ҳаммаси шахсий автомобиллар бўлиб, Шерзод Жумаев, Мурод Қаюмов, Александр Силенков, Георгий Бочкарев каби ашаддий автопойгачиларимиз оилавий сарф-харажатлардан тежаш эвазига машина сотиб олишиб, уларни автопойгага мослаб, ўз маҳорат-фидойиликларини намойиш этишмоқда.

—Дунё тажрибасидан маълумки, "Мерседес", "Фиат", "БМВ", "Тойота" каби машҳур автомобилсозлик гигантлари автоспорт ривожида ўзига хос ўрин тутади ва бундан манфаат ҳам кўради. Мустақилликдан сўнг бизда ҳам автосаноат вужудга келди. Бу борада ҳам илк қадамлар қўйилганми?

—Айтилган автомобиль компаниялари "Формула-1" каби жаҳон автопойгаларини ўтказиш ва унга ҳомийлик кўрсатишдан миллиардлаб долларга тенг бўлган моддий ва маънавий манфаат топади. Мусобақани ташкил этилишидан якунигача етадиган барча сарф-харажатлар уларнинг зиммасида бўлади. Негаки, мусобақаларнинг асосий ҳомийси ҳам, манфаатдори ҳам улар ҳисобланади. Автопойга чемпионатларининг ўтказилиши натижасида бу автокомпаниялар ўз маҳсулоти тезлиги, сифатини ошириш, тузилишига қайта ўзгартиришлар киритиш имконига эга бўлади. Қисқаси, автоспорт автомобиль саноати ривожига улкан ҳисса қўшади.

Мамлакатимизда автомобиль саноати вужудга келганлиги қувонарли, албатта. "ЎзДЭУавто", "СамКочавто" каби автомобилсозлигимиз байроқдорлари нафақат юртдошларимиз, балки Ўрта Осиёнинг фахрига айланиб улгурди. Бироқ биз улар билан ҳалигача ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўя олганимиз йўқ. Агар бу йўлга қўйилса, ундан нафақат автозаводлар, балки мижозлар ҳам манфаатдор бўлар эди.

Автоспортдан автомобилсозлик қандай манфаатдорлигини юқорида айтиб ўтдим. Ҳамкорлик учун ҳозирча кўп нарса талаб этилмайди. Борингки, автопойгамизда "ЎзДЭУавто", "СамКочавто" жамоалари ташкил этилса, бу барча учун манфаатли бўлур эди. Қолаверса, замон, тараққиёт ҳар бир корхонадан жаҳон андозаси, тажрибасидан ўрнак олиб, иш юритишни талаб этмоқда. Қолгани автомобилни созлашдан тортиб, майдонда маҳорат кўрсатишгача бўлган жараён бизнинг йигитларимизга тан.

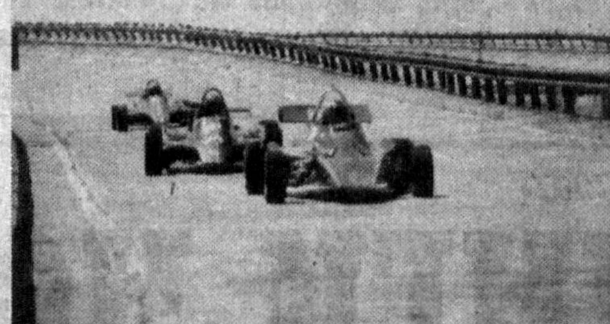

—Бизнинг автоспортчиларимиз ҳам жаҳон мусобақаларининг тенг ҳуқуқли иштирокчисига айланиши учун нималар қилиниши лозим деб ҳисоблайсиз?

—Биринчи ўринда халқаро автоспорт федерацияси—ФИАга аъзо бўлиш керак. Унга кириш бадали, кўп эмас-оз эмас, 50000 АҚШ долларидан иборат. Булардан илгари миллий автоспорт федерациясини ташкил этиб, замонавий трассалар барпо этишга эришишимиз лозим. Бу ишларни амалга ошириш учун техник мутахассислар, ҳакамлар тайёрлашни йўлга қўйиш талаб этилади. Ҳомийлар ва реклама масалалари тўғри ҳал этилса, спортнинг бу тури кўп харажат талаб бўлиб кўрингани билан барча қизиққанлар учун етти хазинанинг бири, дейиш ҳам мумкин.

«Turkiston» мухбири Воҳид БОЙМУРОДОВ суҳбатлашди

ЗАВҚИ ЙЎҚ ҒАЛАБА

Австриянинг Шпильберг шаҳрида бўлиб ўтган "Формула-1" автопойгаси мусобақаларининг тақдирлаш маросими бу сафар ҳар доимгидан руҳсизроқ бўлиб ўтди. Бразилиялик спортчи Рубенс Барикелло шоҳсупанинг биринчи поғонасини эгаллаган бўлишига қарамай, майдонда Германия мадҳияси узуқ-юлуқ тарзда эшитилиб турар эди. Мусобақа ғолибига анъанавий тарзда шампан виноси сепишлар бу сафар немис мухлислари учун аламли бўлди.

Бразилиялик автопойгачи машқлар чоғида ҳам энг яхши натижани кўрсатди. Сўнг у таснифлаш босқичида ҳам ярим масофа имкониятни қўлга киритиб, карвонбошиликни қўлга олса-да, маррага иккинчи бўлиб етиб келди. "Мендан Михаэль Шумахерни олдинга ўтказиб юборишни сўрашди,-деди очиққўнгиллик билан Барикелло,-ва мен буни бажардим". Таъкидлаш жоиз, ундан илтимос қилишмаган, балки буюришган. Бунда Барикеллонинг Шумахерни олдинга ўтказиб юборишдан бошқа иложи ҳам йўқ эди. Негаки, унинг яқингинада имзолаган икки йиллик шартномасида сўзсиз бўйсуниш деган модда ҳам бор эди.

Жаҳон чемпиони Михаэль Шумахер эса ўзи муносиб бўлмаган, балки тортиқ қилинган ғалабадан сўнг таъқибчилари—Хуан Монтойя ва кичик Шумахердан кўп очко тўплади.

Ғолиб ҳисобланган Михаэль Шумахерни олдинга ўтказиш ҳақидаги буйруқ "Феррари" раҳбариятидан тушган бўлиб, бунда улар спорт тамойилларидан кўра молиявий манфаатларини устун қўйишди. Михаэль юз берган кўнгилсиз воқеадан сўнг энг тўғри йўлни тутди: ҳақиқий ғолиб—Рубенс Барикеллони чин кўнгилдан табриклаб, шоҳсупадаги ғолиблик ўрнини унга берди ва эҳтиёткорлик билан бўлса-да, "Феррари" хўжайинлари хатти-ҳаракатига ўзининг салбий муносабатини билдирди.

Бу галги жаҳон автопойгасида ҳам фожеа юз беришига бир баҳя қолди. Немис спортчиси Ник Хайдфельд ("Заубер/Петронас" жамоаси) бошқараётган автомобилнинг тормози ишламай қолиб, соатига 300 чақиримдан ошиқ тезликда кетаётган япониялик Такуме Сатонинг ("Жордан" жамоаси) машинасига бориб урилди. Уларнинг иккови ҳам тезда Грац шаҳридаги шифохонага ётқизилди. Яхшиям, уларнинг машиналари бир уюм темирга айланиб қолган бўлса-да, ўзлари унча қаттиқ шикастланишмади.

Яқинда бўлиб ўтган автопойгадан сўнг автомобилсозлик рўйхатида "Феррари" жамоаси 60 очко билан пешқадамлик қилмоқда. "БМВ/Вильямс" улардан 16 очко ортда қолаётир. Учинчи ўрин эса "Макларен/Мерседес"га тегишли бўлиб турибди.

«Формула-1» автопойгаси 53-ЖЧнинг Монакода бўлиб ўтган 7-босқичи натижалари

Ўрин	Учувчи	Мамлакат	Жамоа	Мотор	Айланишлар сони
1.	Дэвид Култхард	Шотландия	Макларен	Мерседес	78
2.	Михаэль Шумахер	Германия	Феррари	Фиат	78
3.	Ральф Шумахер	Германия	Уильямс	БМВ	78
4.	Ярно Трулли	Италия	Рено		77
5.	Жонкарло Физикелла	Италия	Жордан	Хонда	77
6.	Хайнц Харальд Френтцен	Германия	Эрроуз	Форд	77
7.	Рубенс Барикелло	Бразилия	Феррари		77
8.	Ник Хайдфельд	Германия	Заубер	Петронас	76
9.	Эдди Ирвин	Ирландия	Ягуар	Форд	76
10.	Педро де ла Роса	Испания	Ягуар	Форд	76
11.	Марк Уэббер	Австралия	Минарди	АТМ	76
12.	Энрике Бернольди	Бразилия	Эрроуз	Форд	76
13.	Мика Сало	Финляндия	Тойота		69
14.	Филипе Масса	Бразилия	Заубер	Петронас	63
15.	Оливье Панис	Франция	БАР	Хонда	51
16.	Женсон-Баттон	Буюк Британия	Рено		51
17.	Хуан Пабло Монтойя	Колумбия	Уильямс	БМВ	46
18.	Жак Вильнев	Канада	БАР	Хонда	44
19.	Кими Райконен	Финляндия	Макларен	Мерседес	41
20.	Алекс Юнг	Малайзия	Минарди	АТМ	29
21.	Такума Сато	Япония	Жордан	Хонда	22
22.	Аллан Макниш	Шотландия	Тойота		15

В. СУННАТ тайёрлади

ШУ КУННИНГ МАВЗУСИ

ГАЗ — ТАБИАТ ИНЪОМИ

Уни тежаш бизнинг бурчимиз

Кўп қаватли уйларни табиий газсиз тасаввур қилиб кўрганмисиз? Фараз қилинг, сиз яшаётган кўп қаватли уйда газ ўчирилди. Энг биринчи қиладиган ишингиз нима? Дарҳол телефонга ёпишасиз. Газ ўчганини айтиб, тезда ёқиб қўйишларини сўраб, керак бўлса, дўқ-пўписа ҳам қиласиз. Лекин ўйлаб кўрилмайдики, газ нима учун ўчирилади. Ҳаттоки дўқ-пўписа қилаётганимизда ҳам газнинг ўчирилиш сабабларини сўраб кўриш хаёлимизга келмайди. Аслида газ ўчишига ўзимиз айбдор эканимизни билмаймиз. Керак бўлса, бир дона гугурт чўпини қизғаниб газ плитасининг битта комфоркасини доимий равишда ёниқ қолдирамиз. Лекин бу давлат учун қанчалик қимматга тушаётганини ҳеч ўйлаб кўрмаймиз. Ўша биз иқтисод қилаётган гугурт чўп билан ёниб турган газнинг қийматини ўлчаб кўрсак, биз исроф қилган газ бир дона гугурт чўпимиздан қанчалик қиммат туришини англаб етамиз.

Бу йилги қиш мавсумида барча вилоятларда газ кўп исроф этилаётгани боис таъминот кўнгилдагидек бўлмаганини, бу эса аҳоли эътирозларига сабаб бўлганини кўришимиз мумкин. Келинг, бу йилги газ таъминоти мураккабликларини Фарғона вилояти мисолида "Фарғонагазтаъминот" шўъба корхонаси фаолиятида кўриб чиқайлик.

Фарғона вилояти республикамизнинг аҳоли зич жойлашган вилоятларидан бири ҳисобланади. Айтиш мумкинки, бундай аҳоли зич ҳудудни газ билан таъминлаш жараёнида камчиликлар учраши табиий. Вилоят бўйича бугунги кунга қадар 475 минг 870 та хонадон табиий газ билан, 67 минг 170 та хонадон суюлтирилган газ билан таъминланган бўлиб, бу аҳолининг 76,3 фоизни ташкил этади. Шу билан бир қаторда вилоят бўйича 7 мингта улгуржи истеъмолчилар, яъни саноат, ўқув-тарбия, соғлиқни сақлаш, коммунал-маиший корхоналар ва якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчилар муассасалари газлаштирилган.

Истеъмолчиларни табиий газ билан таъминлаш учун вилоят бўйича 1 минг 87 км. юқори босимли, 2 минг 790 км. ўрта босимли, 8 минг 573 км. паст босимли газ қувурларидан фойдаланиб келинади. Мазкур қувурлардаги газларни тақсимлаш учун 612 та юқори босимли, 7 минг 245 та ўрта босимли газ тақсимлаш қурилмалари (ГРП) ишлаб турибди.

Фарғона вилоятининг эҳтиёжлари учун берилаётган табиий газ "Янгиер-Ховос-Фарғона" магистрал газ қувуридан, "Ўзтрансгаз" акциядорлик компаниясининг вилоят ҳудудида жойлашган 32 та газ тақсимлаш станциялари орқали тарқатилади.

Келинг, вилоятнинг табиий газ билан таъминланишини таҳлил қилишдан олдин вилоятда табиий газдан ноқонуний фойдаланиш ҳоллари ва уларнинг олдини олиш юзасидан олиб борилган ишлар хусусида тўхталиб ўтсак.

Вилоятда истеъмолчиларнинг табиий газдан фойдаланишлари бўйича жойлардаги прокуратура, ички ишлар, маҳаллий ҳокимликлар ва маҳалла фуқаролар йиғинлари иштирокида умумий назорат ишлари олиб борилмоқда.

Вилоятда 2002 йил 1 апрель ҳолатига 247 та иссиқхона рўйхатга олинган бўлиб, ички ишлар бошқармаси, солиқ департаменти ҳамда жойлардаги филиал вакиллари иштирокида олиб борилган ишлар натижасида 21 та иссиқхона табиий газдан фойдаланаётгани аниқланиб, тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилиб, газ тармоғидан узилди ва сарфланган 27 минг 791 метр куб табиий газ учун жарима пули ундириб олинди.

Шунингдек, 2002 йил биринчи чорак якуни бўйича табиий газдан ноқонуний фойдаланаётган 321 та улгуржи истеъмолчи аниқланди ва уларга фойдаланилган 915 минг 872 метр куб табиий газ учун 6 миллион 191 минг сўм жарима солинди, ҳозирги кунгача ушбу маблағнинг бир қисми ундирилди, қолган жарима миқдорини ундириш бўйича туман ва шаҳар филиалларида амалий ишлар олиб борилмоқда.

Аҳоли хонадонларида ҳам табиий газдан ноқонуний фойдаланиш ҳоллари учраб турибди. Жорий йилнинг биринчи чорак якуни шуни кўрсатдики, чорак мобайнида газдан ноқонуний фойдаланган 335 та истеъмолчи аниқланган ва тегишли чоралар кўрилган.

Истеъмолчиларнинг табиий газдан ноқонуний фойдаланиш ҳолатларининг олдини олиш бўйича корхона ва вилоят ҳокимлиги томонидан аниқ тадбирлар асосида иш олиб борилмоқда. Жумладан вилоят ҳокимининг фармойишига асосан улгуржи истеъмолчилар қайта саноқдан ўтказилганда, вилоят бўйича табиий газдан ноқонуний фойдаланаётган 2 минг 318 та улгуржи истеъмолчи аниқланди, шундан 1 минг 477 таси лойиҳа ва ижро техник ҳужжатлари йўқлиги сабабли газ тармоғидан бутунлай ўчирилди, қолган 841 истеъмолчининг лойиҳа ҳужжатлари мавжудлиги сабабли газ тармоғидан узилган ҳолда, тегишли чоралар кўрилди.

Шунингдек, хонадонларни қайта саноқдан ўтказиш ишлари барча филиалларда доимий равишда олиб борилмоқда. Масалан, 2001 йилда газлаштирилган хонадонларнинг 91 фоизи қайта саноқдан ўтказилганди, натижада қўшимча 22 минг 179 та шахс, 312 минг 216 метр куб иситиш ҳажми ва 5 минг 576 та газ ускунаси аниқланиб, расмийлаштирилди ва тўловларга тегишли ўзгартиришлар киритилди.

Аҳолининг кўплаб эътирозларига сабаб бўлаётган газ босими пасайиб кетиши, газ ўчиши ҳолатларининг асосий сабабларидан бири юқорида кўрсатилганидек газдан ноқонуний фойдаланиш ҳолларининг мавжудлигидир. Иссиқхоналар, рўйхатдан ўтмаган улгуржи истеъмолчилар ҳамда аҳоли иситгичлари вилоятдаги газ тақсимотининг бузилишига ва берилаётган газ босимининг тушиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Фарғона вилояти аҳолиси эҳтиёжлари учун 2002 йилда 1 миллиард 754 миллион 603 минг метр куб табиий газ керак бўлади. Шундан ёз мавсумида бир кунда 828 минг метр куб, бир ойда 25 миллион 680 минг метр куб, қиш мавсумида эса бир кунда 10 миллион 42 минг метр куб, бир ойда 311 миллион 293 минг метр куб табиий газ сарфланади.

Вилоят корхоналари эҳтиёжига эса бир кунда 2 минг 494 куб, бир ойда 77 миллион 304 метр куб табиий газ ишлатилади.

Газдан ноқонуний фойдаланиш ва исроф қилиш натижасида талаб эҳтиёждан ортиб кетади ва етказиб берилаётган газ босими пасайишига, баъзи жойларда эса ўчишига олиб келади.

Бундан ташқари, бир неча йиллардан буён "Ўзтрансгаз" акциядорлик компанияси томонидан асосан қиш мавсумида магистрал газ қувурлари ва газ тақсимлаш станциялари (ГРС) дан чиқиш босими лойиҳа параметрларида ҳамда шартномада кўрсатилган даражада берилмаганлиги оқибатида, вилоятнинг кўплаб шаҳар ва туманларида яшовчи истеъмолчилар хонадонларида қиш мавсумида табиий газ тақчиллиги ҳолатлари юз бермоқда. Бундай мажбурий қисқартириш оқибатида тарқатувчи газ қувурлари ва газ тақсимлаш қурилмалари (ГРП)даги гидравлик режимнинг бузилишига, кўплаб истеъмолчиларга газ етиб бормаслигига олиб келибгина қолмай, босим пастлиги оқибатида газнинг иссиқлик бериш хусусияти камайиб, газ сарфининг кўпайишига ҳам сабаб бўлмоқда.

Бундай ҳолатларда, айниқса, Қўқон, Марғилон шаҳарлари, Қува, Тошлоқ, Олтиариқ, Бағдод, Охунбобоев, Бешариқ, Риштон, Фарғона, Бувайда, Ёзёвон, Учкўприк туманларининг айрим ҳудудларида яшовчи 30-40 фоиз истеъмолчиларда табиий газ тақчиллиги юз бермоқда.

"Ўзбекнефтегаз" Миллий холдинг компаниясига вилоят ҳокимлиги томонидан берилган талабномада қиш мавсумида вилоятнинг кунлик эҳтиёжи учун 12 миллион 618 минг метр куб газ зарурлиги кўрсатилган. "Ўзтрансгаз" акциядорлик компанияси эса 2002 йил январь ойи учун ҳам 2001 йил декабрь ойидагидек 11 миллион 833 минг метр куб миқдорида табиий газ ажратган. Бу эса вилоят эҳтиёжи учун кунига 785 минг метр куб. ёки бошқача қилиб айтадиган бўлсак 6 фоиз газ кам ажратилган деганидир.

"Ўзгазлойиҳа" институтининг таҳлилий ҳисоб-китоблари ва кўп йиллик тажриба шуни кўрсатадики, ташқи ҳарорат пасайиб бориши баробарида аҳоли газ сарфи ва эҳтиёжи ўсиб боради. Жумладан 2000-2001 йил қиш мавсумида вилоятимиз аҳолисига ўртача 10,5 миллион метр куб. кунлик газ лимити ажратилган бўлса, ташқи ҳарорат "0" даражагача бўлганда ажратилган газ етарли бўлади, ҳарорат "-5"га етганда эҳтиёж 11,1 миллион метр кубга етади ва газ танқислиги пайдо бўлади. Бу ҳолда барча улгуржи истеъмолчилар тўлиқ заҳира ёқилғига ўтказилган тақдирдагина аҳоли эҳтиёжини қондириш мумкин. Лекин ташқи ҳарорат "-10" даражагача бўлганида эса аҳоли эҳтиёжлари 14,1 миллион метр кубга етиб, кунлик газ танқислиги 3,6 миллион метр кубни ташкил қилади. Бундай ҳолатда улгуржи истеъмолчиларга газ бериш тўхтатилганда ҳам газ танқислиги юқорилигича қолаверади. Бу ўринда "Ўзтрансгаз" ҳам кўп йиллик режа асосида иш юритиб, бошқа ҳудудларнинг ҳам эҳтиёжини ҳисобга олиб, республика миқёсида тақсимотни амалга оширади. Агарда аҳолига етказиб берилаётган газдан оқилона фойдаланилса эҳтиёжлар учун бемалол етади.

— Вазирлар Маҳкамаси томонидан республикада газ таъминотини тартибга солиш борасида қабул қилинган қарорлар улкан бурилиш бўлди, деб айтиш мумкин, — дейди "Фарғонагазтаъминот" шўъба корхонаси директори Абдуҳамид Азимов. — Чунки газ ҳисоблагич ускуналарининг ўрнатилиши республика миқёсида бажарилганда катта фойда беради. Аҳолида тежамкорликни шакллантиради. Бу эса миллий бойлигимиз — газни ортиқча ишлатилиши ва исроф қилинишининг олдини олади. Табиий газга бўлган талаб кундан-кунга ортиб бораётган бугунги кунда газ ҳисоблагич ускуналар ўрнатилишининг ташкил этилаётгани ғоят тўғри ўйланган ва ўз вақтида бошланган муҳим тадбирдир.

Албатта, ҳукуматимиз қарорларига асосан аҳоли хонадонларига якка тартибда уй-жой қуриш учун аҳолига ер майдонлари ажратилаётганлиги сабабли, қишлоқ жойларида табиий газга бўлган талаб кундан-кунга ўсиб бормоқда. Шунинг учун ҳам, табиий газ ресурсларидан оқилона ва тежамкорлик билан фойдаланиш мақсадида 2005 йилгача бўлган давр мобайнида мавжуд уй-жой фондини тўлиқ газ ҳисоблагич ускуналари билан таъминлашни ва бу жараёнда банклар кредитларидан фойдаланиш масалаларини ўз ичига олувчи қарор қабул қилинди. Мазкур қарорда банклар кредитларидан фойдаланиш масаласи ҳам кўтарилгани жуда яхши бўлди. Шу кунгача ҳам ҳисоблагич ускуналарини ўрнатиш бўйича талайгина ишлар амалга оширилганди, лекин бу талаб даражасида эмасди. Мисол учун 2000 йил учун газ ҳисоблагич ускуналар ўрнатиш режаси вилоятда 49 мингта қилиб белгиланган бўлса, ҳақиқатда 5 минг 322 та ўрнатилган ва режа 10,8 фоизга бажарилган. 2001 йилда эса режа 81 мингта бўлиб ҳақиқатда 8 минг 253та газ ҳисоблагич ускунаси ўрнатилган ва режа 10,2 фоизга етказилган.

Белгиланган режаларнинг тўлиқ бажарилмаслигининг асосий сабабларидан бири республикамизда газ ҳисоблагич ускуналарининг етарли миқдорда ишлаб чиқарилмаётганлиги ва эркин сотувда уларнинг нархи қимматлигидир, иккинчидан газ ҳисоблагич ускуналарини сотиб олиш ва ўрнатиш учун газ хўжалиги корхоналарига банклар томонидан имтиёзли кредитлар ўз вақтида ажратилмаётганлигида эди.

Газ ҳисоблагич ускуналарининг ўрнатилиши катта фойда бериши ундан фойдаланишни тартибга солиши табиий. Буни "Фарғонагазтаъминот" шўъба корхонаси томонидан ўтказилган тажриба ҳам исботлайди. Корхона томонидан вилоят ҳокимлиги фармойиши бўйича, Қувасой шаҳрида олиб борилаётган ишлар ибратли ва самарали бўлмоқда. Шаҳарнинг географик шароити ҳамда аҳолининг юз фоиз газлаштирилганлигини эътиборга олган ҳолда, тажриба тариқасида шаҳар аҳолиси хонадонларини кредит ҳисобига тўлиқ газ ҳисоблагич ускуналари билан таъминланиши режалаштирилган. Бу тажрибанинг бажарилишини таъминлаш мақсадида Қувасой шаҳар ҳокимининг фармойиши, "Фарғонагазтаъминот" шўъба корхонасининг буйруғи қабул қилинган ва қўшма тадбирлар ишлаб чиқилиб, шу асосда амалий ишлар жадал олиб борилмоқда. Шу кунгача мавжуд 15 минг 24 та хонадондан 1 минг 636 тасига газ ҳисоблагичлар ўрнатилган. Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, 1999 йил ноябрь ойидан 2001 йил декабрь ойигача Қувасой шаҳрида газ ҳисоблагич ўрнатилган хонадонлар белгиланган меъёр бўйича 10 миллион 17 минг метр куб газ ёқиши кўзда тутилган бўлса, ҳақиқатда эса 5 миллион 119 минг метр куб табиий газ ёқилган, яъни 4 миллион 897 минг метр куб, бошқача қилиб айтадиган бўлсак, нормага нисбатан 48 фоиз газ ҳажми иқтисод қилинган.

Қувасойдаги тажрибадан ўрнак олиб, маҳаллий ҳокимиятлар бошчилигида, аввало корхона, ташкилот, хўжаликлар ишчи-ходимлари хонадонларига имтиёзли равишда газ ҳисоблагич ускуналари ўрнатилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Алоҳида айтиб ўтиш лозимки, баъзи ҳудудларда табиий газдан фойдаланиш уч-тўрт бараваргача ортиб кетяпти. Мисол учун, Қўқон шаҳар Ҳўқандий кўчасидаги 107 "А" кўп қаватли уйнинг кириш қисмига умумий газ ҳисоблагич ўрнатилган бўлиб, белгиланган меъёр бўйича бир ойлик газ сарфи 4 минг 35 метр кубни ташкил этади, ҳақиқатда эса 20 минг 34 метр куб табиий газ ишлатилган, яъни бир ойда 16 минг метр куб ёки меъёрга нисбатан тўрт баравар кўп табиий газ сарфланган. Бундай ҳолатларнинг юзага келишига ҳозирги кунда кўп қаватли уйларга иссиқлик етказиб берувчи марказлаштирилган иситиш тизимларининг яхши ишламаслиги ва бунинг оқибатида аҳоли томонидан иситиш мақсадида газ плиталаридан фойдаланиш ҳолатлари газ сарфининг ортиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Вилоят хокимлигининг "Вилоят аҳолисини табиий газ билан таъминотини яхшилаш тўғрисида"ги қарорига асосан табиий газ тармоқларига ноқонуний уланган истеъмолчиларни аниқлаш ва уларга қонуний чора кўриш, хонадонларда ўрнатилган ностандарт ускуналарни алмаштирилишини ташкиллаштириш мақсадида маҳалла оқсоқоллари, посбонлар ва корхона филиалларидаги мутахассис ходимлардан иборат текширувчи гуруҳлар ташкил этилиб, амалий ишлар олиб борилмоқда.

Жумладан, 2001 йилда вилоят бўйича 3 минг 900 та хонадонни газлаштириш режалаштирилган бўлиб, 4 минг 916 хонадон газлаштирилди ва режа 126 фоизга бажарилди. 2002 йилда эса 4 мингта хонадонни газлаштириш режалаштирилган бўлса, биринчи чорак якуни бўйича 1 минг 481 та хонадон табиий газ билан таъминланди. Вилоят аҳолисининг табиий газга бўлган талабларини барқарорлаштириш мақсадида Марғилон газ тақсимлаш станцияси ишга туширилиб, асосан Марғилон шаҳри Охунбобоев тумани ва қисман Олтиариқ тумани аҳолисининг табиий газга бўлган эҳтиёжи қондирилди.

Шунингдек, 2001 йилда Ёзёвон, Олтиариқ туманлари аҳолисининг талабларини қондириш учун ҳар икки туманда ҳам газ тақсимлаш стнацияларини қуриш ишлари бошлаб юборилган. Бундан ташқари, Бувайда туманига алоҳида газ тақсимлаш станцияси қуриш учун корхона томонидан ҳужжатлар тайёрланган бўлиб, жорий йилда "Ўзтрансгаз" акциядорлик компанияси буюртмасига асосан қурилиш ишларини бошлаш режалаштирилмоқда.

Жорий йилда вилоят бўйича 41 та қишлоқ табиий газ билан таъминланиши ва 335 км. газ қувурлари тортилиши режалаштирилган. Ўтган йили корхона ҳисобидаги 35 км. газ қувурларини мукаммал таъмирлаш режалаштирилган бўлиб, амалда 36,7 км. газ қувурлари таъмирланди. Корхонанинг дебиторлик қарздорларини ундириш бўйича бир неча йўналишларда ишлар амалга оширилмоқда. 2001 йил мобайнида 24 минг 437 хонадоннинг 184 миллион 772 минг сўм қарзи бўлгани учун газ тармоғидан узилган, шу билан бирга 56 минг 11 хонадонни 160 миллион 954 минг сўм қарзи борлиги учун ҳужжатлари расмийлаштирилиб, маъмурий идораларга топширилган.

Бундан ташқари, аҳоли ўртасида газ асбобларидан турмушда хавфсиз фойдаланиш ва табиий газ тўловларини ўз вақтида тўлаш бўйича йил мобайнида телекўрсатувлар, рейд материаллари бериб борилди, реклама роликлари тайёрланиб, радио орқали эшиттиришлар эфирга узатилган бўлса, даврий нашрлар орқали бир қатор мақола, эълонлар ва эслатмалар чоп этишга эришилди.

Жойлардаги маҳалла фуқаролар йиғинлари билан биргаликда тўловларни ундириш бўйича ишлар ташкил этилди. Ўтган йил мобайнида режани бажарган маҳалла фуқаролар йиғинлари рағбатлантирилди.

Мана табиий газни газ плитамизда ёниб туриши оддий ҳолат эмас, қанча-қанча одамларнинг меҳнатлари натижаси эканини англаб етдик. Тағин биз газ конларида ишлаётган заҳматкашлар меҳнатини гапирмадик. Фақатгина газ таъминоти билан шуғулланувчи бир корхона ишидаги қийинчиликни, мураккабликларни айтиб ўтдик, холос. Одамларимиз учун газ комфоркаларини ёқиб қўйиш одат тусига кирган, аникроғи, бу одамлар учун оддий бир ҳол. Бир дона гугурт чўпини қизғаниб, ўзимизча уни иқтисод қилиб, давлатга қанчалик зиён етказаётганимизни билмаймиз, исрофгарчиликка сабаб бўлаётганимизни англолмаймиз. Мисол учун комфоркали газ плитанинг бир дона гарелкаси бир соатда 0,2 метр куб газ сарфласа, вилоят бўйича бир соатда 95 минг 173 метр куб, бир ойда 2 миллион 855 минг метр куб, бир йилда эса 34 миллион 643 минг метр куб табиий газ беҳуда ёқиб юборилишига сабаб бўлади.

Табиий газ ресурслари чегараланганини, у бир неча минг йиллар давомида пайдо бўлганини ва фақат биз учунгина эмаслигини ҳисобга олайлик, тежаб, оқилона фойдаланилса, келажак авлод ҳам табиий бойликларимиздан фойдаланади. Биз яшаб турган жаннатмакон заминимиз аслида келажак авлодники ҳам эканини унутмай, ресурслардан оқилона фойдаланайлик. Зеро, биз аждодларимиз билан фахрлангандек, авлодларимиз ҳам биз билан фахрланиб юришсин.

Нодиржон ЮСУПОВ,
«Turkiston» мухбири

Бир дона гугурт чўпини қизғаниб, ўзимизча уни иқтисод қилиб, газ плитанинг бир дона гарелкасини ёқиб қўйишимиз натижасида бир соатда 0,2 метр куб газ сарфланса, биргина Фарғона вилояти бўйича бир йилда 34 миллион 643 минг метр куб табиий газ беҳуда ёқиб юборилади.

Эрик ФИХТЕЛИУС

ЖУРНАЛИСТИКАНИНГ ЎН ҚОИДАСИ

(Давоми, боши ўтган сонларда)

Эҳтиёт бўлинг! Кадрлар – одамни ютиб юборади!

Қўлтиғида семиз папка билан Риксдаг биноси томон шахдам қадамлар ташлаб бораётган молия вазири кадрдан Швеция телеэкранларида 60-йилларда пайдо бўлган эди. Бу вазият алоҳида бир руҳий ҳолат бўлмай, одатий характерланиш ифода этувчи ҳамда кадрлар орқасида яширинган матн баён этиш учун қулай бир вазиятдир. Тележурналистга унинг ҳикоясини ишлаб борувчи тасвирлар қатори даркор. Кадрлар видео баённинг асоси, айни пайтда репортёр ҳикоясининг тўлдирувчисидир. Тасвирлар тизмаси билан матн биргаликда репортёра худди радиожурналист каби ҳамма етказмоқчи бўлган нарсасини сўз орқали бериш эҳтиёжини қондирмайди. Келинг, юқорида келтирилган Парламентга давлат бюджети лойиҳасини топшириш мисолини кўриб чиқайлик.

Телевидениени юзаки ҳиссий восита деювчилар ҳам учраб туради. Бу унчалик тўғри эмас. У жуда таъсирчан ҳамда хабардорлик манбаи бўлиши ҳам мумкин. Радиожурналист сўз билан ифодалашга мажбур бўлган кўп нарсани, тележурналист вазирнинг номини айтишга ҳожат йўқ, зотан томошабин кулимсираб турган Эрик Осбринкнинг ўзини, ёмғир ёғиб турганига қарамай, қайси томонга кетаётганини ҳамда давлат бюджети лойиҳаси туширилган диск қанақа бўлишини кўриб турибди. Кўриш натижасида тежаб қолинган онлардан телерепортёр томошабинга лойиҳа мазмунини чуқурроқ тушунтириш учун фойдаланиш имконига эга.

Кадрларнинг ўзи гапиришга эришишга интилинг. Бироқ, айни пайтда чуқур маънони тасвирлардан ҳам огоҳ бўлинг. Бундай тасвирлар томошабин диққатини асосий ғоядан чалғитади. Мана шу ҳолатни кадрларнинг "одамхўрлиги" дейишади. Кадр шундай ёрқин, ҳаяжонли ёки ғаройиб бўлиши ва томошабин ўшанга тикилиб, кадр ортидаги баёнга бефарқ бўлиб қолади. Швецияда мана шундай журналистиканинг дастлабки мумтоз намунаси ҳам оқ-қора телевидение даврида бунёдга келган. Бу 1961 йилда бўлган. Тиш доктори кабинетида репортёр томошабинларга алоҳида стомотологик ёрдам суғуртаси комиссияси иши якунлари ҳақида гапириб бера бошлади. Тасвирчи йирик планда врачнинг мижозини вижиллатиб тишини бурғилаётганини кўрсатади. Шу ондан бошлабоқ журналистнинг гаплари томошабинга етиб бормай, унинг диққати тўлалигича ўриндиқда ўтирган бечоранинг аҳволига йўналади.

Яна бир мисол. Репортёрнинг мамлакат мудофааси ҳақидаги гаплари асносида ҳарбий учоқ учоқлар (авианосец)га қўниш кадри намоён бўлади. Томошабин, бор эътиборини экранга қаратиб, учоқнинг қандай қўнишини кузатади, мудофаа саноати муаммоси унинг хаёлининг бир четида ҳам қолмайди. Тасвирлар тизмаси матнни "ямлаб" қўйди. "Ямлаш"нинг бироз юмшоқ шакли матн билан тасвирий тизма ўзаро ковушмаганида юзага келади. Жумладан, репортёр Борис Ельциннинг номини тилга олса-ю, бу пайтда кадрда Билл Клинтон кўриниб турса. Ёки мухбир автомобиллардан чиқаётган газларнинг атроф-муҳитга ёмон таъсири ҳақида гапириб турса-ю, экранда велосипедчилар тўдаси кўриниб турса.

Бу ҳодисанинг зидди ҳам бўлиб, уни "апельсин телевидение"си дейишади. Бунда ҳаддан ташқари мутаносиблик бору, бироқ бу матн ва тасвирнинг соддагина мослигидир. Репортёр "апельсин" сўзини талаффуз қилиши билан кадрда апельсин пайдо бўлади, у "олма" дейиши биланоқ, олма кўринади. Бу матн билан кадр ўртасидаги уйғунликни сақлаш учун интилиш натижасидир. Тайинлилик фойдали, аммо мушоҳада ва зарифлик сюжет сифатини оширади.

РАДИОМАТН

Шундай қилиб, бугун Эрик Осбринкнинг дебюти. Журналистлар, суратчилар, тасвирчилар суронли тўдаси билан ўраб олинган янги молия вазири ҳукумат девонидан то Риксдаггача давлатнинг янги бюджети лойиҳасини топшириш учун анъанага мувофиқ пиёда келди. Лойиҳа фақат мазмун жиҳатидан эмас, балки шакл жиҳатидан ҳам янгичадир. Бу гал вазир оғир папкаларни кўтариб бели букилмади, унинг қўлида биттагина компакт-диск. Давлат бюджетининг лойиҳаси тўлалигича ушбу шахсий компьютерга мўлжалланган камалакнинг ҳамма рангларини мужассам қилган компакт-дискка жой бўлган. Эрик Осбринк ёқимли жилмайиб, қўлида ўз маҳсулотини кўз қамаштирадиган сариқ-зангори рангли тасмага ўралган ҳолда ёмғирда кийимлари ивиб кетган уни ўраб олган репортёрлар орасидан йўл очиб боради.

ТАСВИРИЙ ТИЗМА

Парламент биносининг томонидан ёки бинонинг юқори қаватидан суратга тушириш: журналистлар, тасвирчилар, суратчилар молия вазири томонидан яқинлашиб келаётган кишига томон ўз камераларини қадаган.

Йирик планда: молия вазири кўприкдан ўтиб Парламент биноси томон йўналади. У мамнун жилмайган.

Ёмғир шивирлаяпти. Титр (исми, амали).

Сариқ-зангори тасма билан ўралган компакт-диск.

Вазир тўлик бўй-басти билан ва кузатувчилари репортёрлар тўдаси орасидан ўзларига йўл очиб бормоқдалар.

ТЕЛЕЖУРНАЛИСТ МАТНИ

Бугунги дебюд икки томонламадир – ҳам молия вазири янги, ҳам давлат бюджети лойиҳасининг шакли янги.

Ҳукумат ишсизликка қарши навбатдаги кураш дастурини тақдим этиб, маориф учун маблағни икки баробар оширади, айни пайтда энергия учун ҳамда ишбилармонлик учун солиқларни оширади.

Шахсий компьютер учун компакт-диск. Бунга давлат бюджети лойиҳасининг барча янги моддалари жой бўлган, уни парламент тасдиқлаши ёки тўлалигича қайтариши мумкин.

Бу жараён ҳукуматга янада кўпроқ ҳокимият берилганлигини кўрсатади.

Тафсилотлар

Радиода тасвирлар беришнинг имкони йўқ, бироқ баён қилиш йўли билан нарса ҳақида тасаввур ҳосил қила олади. Ҳикоя қилиш, ифода эта олиш санъатини яхши эгаллаган репортёр ўз ҳикояси билан телевизион сюжетга нисбатан кўпроқ натижага эришиши мумкин. Лекин бунинг учун радиожурналист ҳодисанинг майда икир-чикирларигача билиши ҳамда уни ўз нутқида тингловчига етказа олиш қобилиятига эга бўлмоғи ва бу билан тингловчи фикран воқеа жараёнини ўз тасаввурида ҳосил қила олишига мувофақ бўлмоқ керак. Бу журналист ўз матнини кўпайтирсин ёки тафсилотлар, изоҳлар билан тўлдириб юборсин деган эмас. Бунинг учун тингловчида воқеа содир бўлган жойда бўлгандек туйғу ҳосил қиладиган бир-икки нозик тафсилот етади. Мазкур давлат бюджети лойиҳасини парламентга топшириш радиоматнидаги журналистларнинг суронли тўдаси, камалакнинг ҳамма рангларини мужассам қилган компакт-диск, кўз қамаштирадиган сариқ-зангори рангли тасма кабиларни мисол келтириш мумкин. Тўғриси бу сўзларни матндан умуман олиб ташлаш ҳам мумкин, унда информативлик ва натижа кетидан қувилган бўлади, бироқ бу ҳолда сюжет оғирлашиб, қабул қилиш қийинлашади.

Ўзининг баёни воситасида тингловчини воқеа содир бўлган жойга фикран етаклай олган репортёр компакт-дискнинг мазмунини гапиришга ўтиши мумкин. Бу жараён радиожурналистдан телерепортёрга нисбатан кўп вақт талаб қилади, албатта. Тележурналист иш қоидасининг бирида матндан ортиқча сўзларни чиқариб ташлашдир.

(Давоми бор)

Фарход РЎЗИЕВ ва Абдуқаюм ПАРДАЕВ таржимаси

ЁЛҒИЗЛИКДАН ЁМОНИ ЙЎҚ!

Ёки қарияларга суянч керак...ми?

Отангизни, онангизни тушунасизми?

Маҳаллада гап тарқалди. Эмишки, Маҳмуджон ота кампири Карима холанинг қазо қилганига қирқ кун бўлар-бўлмас, болаларига: "Менга яна битта "суянч-кампир" топиб беринглар", дебди. Бу воқеани маҳалладошлар ўзларича муҳокама қилдилар. Кимдир: "етмиш ёшдан ошган, невара-чевара кўрган кишига яна уйланиш уят-ку", деса, кимдир "эркак кишига ёлғиз яшаш оғир-да", - деди, яна кимдир: "раҳматли кампир Карима хола яхши аёл эди, ҳурматини қилмабди, ҳеч бўлмаса битта ҳайитини ўтказмадди-да" деб қўйди. Ҳар ким дунёни ўзича кўради, ҳаёт мезонларини ўз тарозиси билан ўлчайди, шу боис ҳам ўзи чиқарган хулосани тўғри деб билади. Аммо масаланинг бошқа томони бор. Бу Ёлғизлик деган қисмат билан боғлиқ. Агар инсоннинг ёшмишида бундай қисмат бўлса, унга тан бериш керакми? Айниқса, бу қисмат умрнинг поёнида, кексайиб кучдан қолганда, кимнингдир парваришига муҳтож бўлганда қистовга олса-чи? Назаримда, ҳамма ҳам бу қисматга кўнавермайди.

Мен Маҳмуджон отанинг оиласини яхши биламан. У киши юртга машҳур уста. Ҳунарининг донғи Андижондан Сурхонгача, Тошкентдан Нукусгача етган. Ҳар бир вилоят, шаҳарларда устанинг қўли теккан шарқона гўзал чойхоналар, чиройли иморатлар, масжидлар бор.

Маҳмуджон ота билан Карима хола жуда иноқ яшаган. Маҳалладаги энг ибратли, пиру-бадавлат оилалардан эди. Озмас-кўпмас саккиз фарзанд — олти қиз, икки ўғилни тарбиялаб, вояга етказишди, ўқитишди, уйли-жойли қилишди. Ҳамма болалари ўзларидан кўпайишиб, тиниб-тинчиб кетишди. Ҳаммани кулдириб юрадиган, хушчақчақ Карима хола кексайган чоғида кўп касал бўлди. Етмишга етмай омонатини топширди.

Аввалига кампирнинг маросимлари ўтгунича Маҳмуджон отага ёлғизлик унчалик билинмади. Қизлари бири қўйиб, бири отасининг ҳолидан хабар олиб туришди. Бора-бора улар ҳам ўзларининг рўзғорларидан ортмай қолди. Ўғли билан келини ҳам ёмон эмасди. Айниқса, келини ҳар куни уйларини тозалар, кирларини ювар, иссиқ овқатсиз қўймас, таҳорат сувигача тайёрлаб қўярди. Бироқ, кампирисиз унинг оиладаги мавқеи бироз пасайганди. Аввалари ҳаммалари бир дастурхондан овқат ейишар, Маҳмуджон ота келмагунича, таом тортилмас эди. Секин-аста келини уни уринмасин, дея овқатини хонасига келтирадиган бўлди. Бу отага оғир ботди, ўксиди. Бу ҳам майли, отанинг оёғи оғрир эди. Баъзида томири тортишиб, оғриқ жуда кучаярди. Шундай пайтларда кампири оёғини уқалаб жонига оро кирарди. Энди эса кампирининг ўрни кўп билинади. Ўғлига айтгани ор қилади. Эртадан кечгача хонада ўзи ўтириши оғир. Ўғли, неваралари олдида ўтираверишининг ҳам ўзига эп кўрмади. Охири бўлмади, ёлғизликдан қийналиб кетди. Секин ўғлига бирор кампир-шерик топиб беришдан гап очди. Ўғли опаларига айтди. Қизлари эса отасидан аразлаб уйга келмай қўйишди. Бу гап маҳаллага овоза бўлди. Қизлари аразлашса ҳам Маҳмуджон ота сўзида туриб олди. Қизлар отага кампир топиб бериб қутулишди.

Четдан қараганда, бу воқеа кўпчилик учун ғайриодатий туюлади. Кимдир эл-юртдан, маҳалла-кўйдан андиша қилиб қийналса-да барча оғирликни гардани кўтаради. Бу кўпроқ ёлғиз аёлларга хос. Аксарият ҳолларда, айниқса кексайганда улар бошқа турмуш қилмайдилар. Бунинг икки сабаби бор. Биринчидан, аёл киши ёлғиз қолса, ҳамма жойга сиғиб кетаверади, дейишади. Чунки аёллар кўпинча (қўпол бўлса ҳам), лоақал ейдиган нонини у ёки бу юмушни бажариш орқали оқлайди. Иккинчидан, фарзандларининг шаъни улар учун ҳамма нарсадан юқори туради. Шунга қарамай, улар ҳам Ёлғизликдан қийналишади.

Абдуғани ЖУМАЕВ олган суратлар

Мен буни онамдан биламан.

Уйга борганимда, кўпинча ярим кечаси онамнинг жойнамоз устида ўтирганини кўриб таажжубланардим. Аввалига кечаси уйқудан кечиб, намоз ўқиш савоб бўлишини эшитганим учун эътибор бермадим. Бироқ, онамнинг беш вақт намозни канда қилмаслиги, ярим кечаси туриб намоз ўқиш уни толиқтириб қўйиши мумкинлигини ўйлаб, охири айтдим. "Болам, кечаси чўчиб кетаман, тепамда худди отанг тургандай бўлаверади, кейин уйқум қочиб кетади", дейди. Акамнинг қизи кечаси бирга шерик бўлиб ётса ҳам шу аҳвол. Аслида, онам ёлғизликдан қийналарди, қўрқарди. Бу инсон руҳиятидаги табиий ҳолат ҳам бўлиши мумкин. Ўзимиз ҳам ёлғиз қолганда, эшитган ёки киноларда кўрган ҳар хил ваҳимали воқеаларни эслаб қўрқамиз. Ёки кечаси чўчиб уйғонамиз, бирор жойимиз оғриб қолади. Хуллас, ёлғиз яшаш қийин. Шунинг учун бўлса керак, ота ёки она вафот этгандан кейин, фарзандларга отаси ёки онасининг олдидан ўтиб, уларнинг кейинги ҳаёти учун кўнгил сўраш фарз ҳисобланади.

Одатда, мана шу масалада бироз худбинлик қиламиз. Отамиз оламдан ўтса, онамизнинг бошқа турмуш қилишини, ёки аксинча, отамизнинг бошқага уйланишини оғир қабул қиламиз, айб санаймиз ёки оримиз келади. Бу айниқса, қиз фарзандлар учун уят ҳисобланади. Ҳатто шундай ҳолатларда орият учун ота ёки онадан кечиб юборишгача борамиз.

Мулоҳазаларимни ўқиган ўқувчи таажжубга тушиши ёки: "Нима демоқчи ўзи бу — бева чол-кампирларни турмушга чиқиш ёки уйланишга ундаяптими?" — деб ўйлашлари мумкин. Бундай мақсаддан йироқман. Аммо, ҳар бир киши ўзининг тақдир ато этадиган қисматини тасаввур қилиб кўрса, айтилмоқчи бўлган гапнинг мағзини чақади.

Кўпинча ёлғиз оталар "менга шерик топиб беринглар, ўзларингга осон бўлади" деганида фарзандлар "нима қилар экан, қариган чоғида яна уйланиб, ундан кўра тоат-ибодат қилиб, худодан беш кунлигини сўраб, болалари топиб келганини еб, ... қилиб ўтирса бўлмасмикин" дейишади. Аслида улар уйланиш орқали фарзандларининг тинчлиги, ҳаловатини ўйлайди, қариялар болаларига ортиқча бўлиб қолишдан қўрқишади. Шу ўринда раҳматли отам билан боғлиқ яна бир воқеа эсимга тушади.

Отамнинг кўзи оғриб қолди. Шифокорлар даволатмаса, кейинчалик кўрмай қолиш мумкинлигини айтишди. Мен отамни Тошкентга олиб келиб, шифохонага жойлаштирдим. Ҳар дам олиш кунлари отамни уйга олиб келардим. Бир куни қарасам отам ўзларининг кирларини ўзлари ювмоқчи бўляптилар. Мен дарров қўлларидан олмоқчи бўлдим. У киши бўлса: "Қўй, қизим, ички кийимларимни ўзим юваман", — деб унамадилар. Мен барибир кўнмадим. Қарасам, (ҳар доим кийимларини онам бизга ишонмасдан ўзи ювиарди) отам уколнинг кийимдаги доғи учун кийимни менга беришга уялиб ўзлари ювмоқчи бўлганлар...

Тўғри, биз бағрикенг халқмиз. Айниқса, қариялар бизда ҳамиша ҳурматда, эъзозда. Рисоладаги ўзбек оиласи ҳеч қачон ота-онасини қаровсиз ташлаб қўймайди. Аввало, ёлғизлатмайди, иссиқ-совуғидан хабар олади, яхши кўрган таомлари билан сийлайди. Лекин ота-онасини ҳаддан зиёд яхши кўрган, эъзозлаган ўғил ҳам ишдан қайтганида отасининг олдида ярим соат, нари борса бир соат ўтиради. Ёки ҳар куни отасининг увишган оёғини уқалашга имкон қилолмайди. Ўта куюнчак, меҳрибон қиз ҳам онасидан икки-уч кунда, борингки, бир ҳафтада бир келиб хабар олиши мумкин. Ётиб қолса, ҳафтада бир марта онаси билан қолиши мумкин. Лекин ҳар куни келолмайди-ку. Унинг ҳам уй-рўзғори, бола-чақаси, қайнона-қайнотаси бор. Тасаввур қилинг, овқатни еб бўлиб, ҳамма болалар уй-уйига кириб кетишади. Мунғайиб, айвонда мусичадай жовдираб отангиз ёлғиз қолади.

Пойтахтнинг Чилонзор тумани 17-мавзеидаги кўпқаватли уйда турганимизда, қўшним Жамила опанинг қайнонаси — ўзининг онаси эканлигини эшитиб ҳайрон қолгандим. "Қандай қилиб?" деган саволни беришдан ўзимни тўхтата олмаганман. Маълум бўлишича, Жамила опанинг отаси оламдан ўтгандан кейин кўп ўтмай қайнонаси ҳам қазо қилибди. Ҳар иккаласининг маросимлари ўтгандан кейин, қайнэгачилари отаси учун Жамила опадан онасини сўрашибди. — Аввалига жуда жаҳлим чиқди, — дейди Жамила опа. — Онам бошқа ҳеч қачон турмуш қилмайди. Дадамнинг арвоҳи чирқирайди. Биз бундай иснодни кўтара олмаймиз, дедим. Кейинчалик, икки-уч сафар уйга борсам, онам йиғлаб ўтирибди. Укам, келиним ўзларининг муаммоларига онамни ҳам аралаштириб, унга қаттиқ тегишибди. Бу менга ёмон таъсир қилди. Онам, назаримда, уларга оғирлик қилаётгандай, халақит бераётгандай туюлди. Бу ёқда эса қайнотам биз билан турарди, унга ҳам бир дилкаш етишмаётгандай эди. Шартта онамни уйга олиб келдим. Хуллас, қайнотам билан тил топишиб кетишди. Жуда яхши бўлди. Онам ёнимда, нима еди, нима ичди, соғлиғи қанақа экан, деб хавотир олмайман. Қолаверса, иккалалари ҳам менга яқин ёрдамчи. Қайнотам ҳар куни бир нарсани баҳона қилиб бозорга тушади. Онам болаларимни кўчаларда айлантиради. Ош-овқатимга ёрдамлашади.

Кейинги пайтларда ёши ўтинқираган одамларга осон уй-жойи учун турмушга чиқадиганлар учрамоқда. Бироқ, бу масалада мол-мулк муҳим эмас. Агар бир бева аёл умрининг қолганини ёлғиз ота билан яшаб ўтказишга бағишласа, демак, у ҳам маълум маънода оиланинг тенг ҳуқуқли аъзоси. Қолаверса, беш-олти, борингки, ўн-ўн беш йил отангиз билан яшаган аёлни кейин кўчага чиқариб ташламайсиз-ку.

Таомилга кўра, бизда ота-онанинг тутган йўли муҳокама қилинмайди. Шундай экан уларнинг хоҳиш-истаклари ҳам ижобат бўлиши керак. Агар ота-онамиз шерик хоҳлаб, умрларининг қолганини ҳам ким биландир боғламоқчи экан, бунга қаршилик қилмаслик, айб санамаслик, ранжимаслик зарур. Уларни тушуниш, марҳамат қилиш савобдан бошқа нарса эмас.

Хўш, ҳурматли газетхон, бунга сиз нима дейсиз? Хатларингизни кутамиз.

Назира ҚУРБОН қизи, журналист

Кулги +плюс...

Шифокор бемордан сўрабди:
— Чекишни зарари ҳақида газетада босилган мақолани ўқидингизми?
— Ҳа.
— Қандай қарорга келдингиз?
— Газета ўқимасликка.

* * *

Тўй кечаси куёвнинг жўраларидан бири келинни ўпибди. Куёвнинг рашки келибди. Шунда дўсти дебди:
— Хафа бўлмайсан, дўстим. Мен уни сўнгги марта ўпяпман. Сен эса умр бўйи ўпаверасан.

* * *

— Башарти, сенга шер ҳамла қилиб қолса, нима қилардинг?
— Отиб ўлдирардим.
— Тўппончанг бўлмаса-чи?
— Пичоқ санчардим.
— Пичоғинг ҳам бўлмаса-чи?
— Эй, қанақа одамсан ўзи, менда қасдинг борми? — дебди иккинчи киши ғазабланиб.

Холхўжа БАДИЕВ тўплади

Тошкент шаҳар Й. Охунбобоев номли медицина тиббиёт билим юрти томонидан 1989 йилда Раҳимова Замира Куронбоевна номига берилган № 927623 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

Тошкент вилояти Ўртачирчиқ туманидаги М.И. Калинин номли 25-ўрта мактаб томонидан Махкамов Сарвар Хакимович номига 1993 йил берилган АО № 001317 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

Тошкент вилоят Янгийўл тумани хокимлиги томонидан "Жамол ота" фермер хўжалиги номига берилган думалоқ муҳр йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

АО "Ҳамиддуло "га берилган №210880595 рақамли ер кадастрига оид ҳужжатлар йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

ХАЙР, МАКТАБ, ХАЙР, БАҲОР!

Хазорасп туманида 68 та умумтаълим мактаби бўлиб, унда бу йил 692 ўқувчи 11-синфни тамомлайди. Бугун мазкур битирувчи ёшларни янги қуриб битказилган "Истиқлол" уйингоҳи ўз бағрига чорлади. Бу ерда бошланган "Хайр, мактабим!" деб номланган тадбир байрамона тус олди. Завқли кечада 9-синфни тугатиб ўрта махсус касб-ҳунар коллежларига кирувчи 4940 нафар ўқувчи ҳам ҳозир бўлди. 9-11 синфларни имтиёзли равишда тамомлаётган 200 дан зиёд ўқувчига туман халқ таълими бўлими мудири Шоназар Жабборов махсус мукофотларни тақдим қилди.

Хоразм вилоятида илк бора оммавий тарзда нишонланаётган "Хайр, мактабим!" тадбирига "Хоразм шакари" корхонаси, Хазорасп ип-йигирув фабрикаси, Пахта тозалаш заводи ҳамда 11 та ширкат хўжалиги ҳомийлик қиляпти. Ушбу ёшларнинг севимли байрами ҳафта давомида давом этиши кўзда тутилган.

Эрпўлат БАХТ

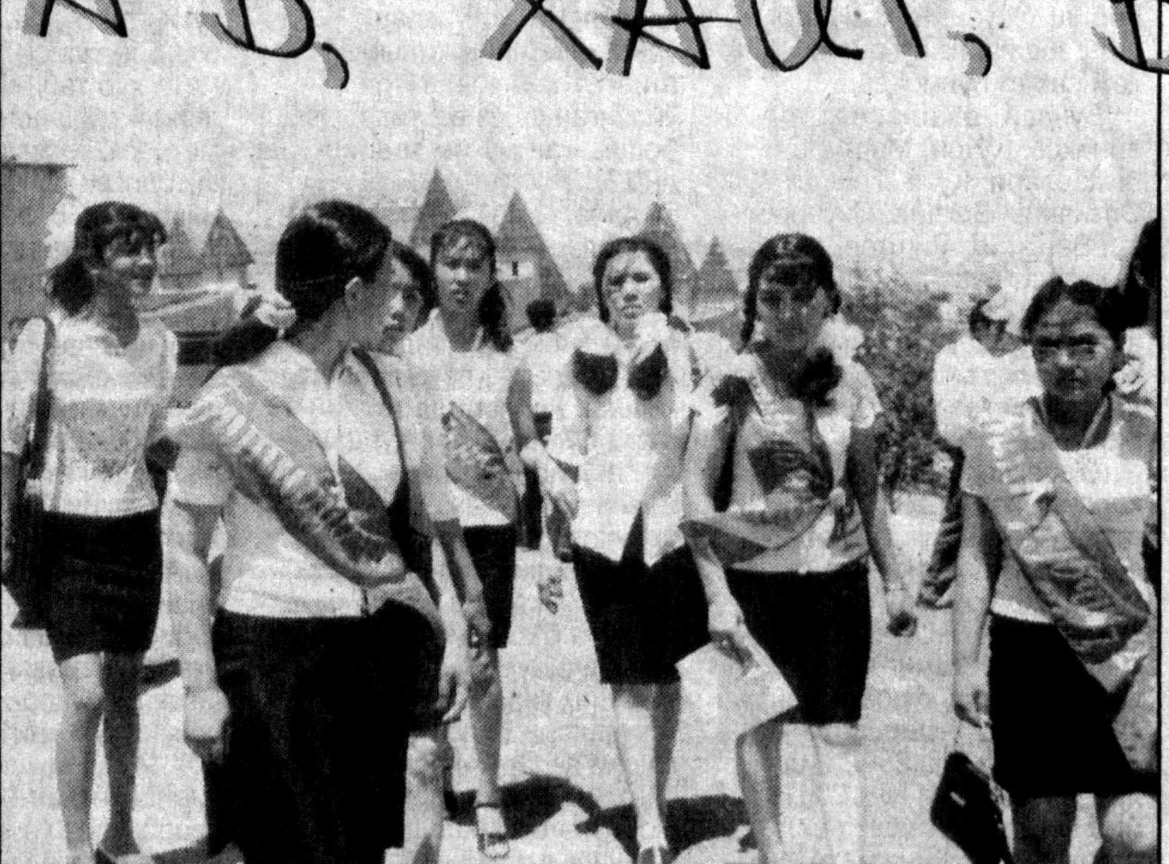

Азиз АКРОМОВ олган суратлар

Баҳор ўтди юракни ёқиб,
Орзусида турфа гул чечак.
Табиатга суқланиб боқиб,
Энтикади шодликдан юрак.

Йўл четида чучмома гўё,
Келинчакдек жилмайиб турар.
Бош кўтарган ҳар битта гиёҳ
Баҳорий севгидан бонг урар.

Сув бўйида ялпиз шивирлар,
Шамолларга айтиб сирларин.
Ювмоқ бўлиб ёмғир шитирлар,
Куртаклаган дарахт кирларин.

Ой баҳорни қилганича рашк,
Инграниди ўртаниб осмон.
Томчиларга айланибон ишқ,
Савалайди заминни чунон.

Бу ишқдан бол тотган ҳар майса,
Айланади ишқ ғунчасига.
Элга берар қизғалдоқ бўлса,
Дардин тугиб тугунчасига.

Баҳор ўтди юракни ёқиб,
Турналарнинг арғамчисида.
Дилга келар қўшиқлар оқиб,
Туйғуларнинг жўшқин сасида.

Қўшиқларга айланар ҳаёт,
Сингиб кетгим келар куйларга.
Ҳисларимга тордир коинот,
Чўкиб кетгим келар ўйларга.

Ойширин БОБОНАЗАРОВА, Хатирчи

TUHFA

УЙҒОҚ ЮРТ

ЙЎЛ

Ким билади дейсиз, бу йўлнинг умри,
Балки минглаб одам умридан узун.
Кимлардир югурган шу йўлда шошиб,
Суюнчи олгани мен туғилган кун.

Эсдан чиқмас сира, қувончга тўлиб,
Болалик-ёшликда бу йўлни кездим.
Гоҳ маҳзун, гоҳида шодмон бўлиб,
Ўз йўлим борлигин қалб ила сездим.

Бу йўл балки бир кун қайғуга ботар,
Унсиз йиғлар бунда кундуз ила тун.
Қишлоқдошлар олиб тобутим ўтар,
Сўнгги манзил томон, энг охирги кун.

Биламан. Бу йўлнинг умри беҳудуд,
Ўзи ҳам ғоятда узундан-узун.
Кимни кутиб олар, кимни кузатар,
Одамларга ҳамроҳ хоҳ кундуз, хоҳ тун.

Ким билади дейсиз... бу йўлнинг умри
Минглаб одамларнинг умридан узун...

КУРСДОШЛАР

Пахта мавсумининг қизғин палласи,
Авжига чиқади меҳнат алласи.
Одамлар ҳашарга отланган чоғда,
Илк қорлар кўринса пирвиқор тоғда.
Сиз азиз курсдошлар, тушасиз ёдга,
Хаёл олиб кетар олис ҳаётга.
Сухандон ҳаяжон ичра гапирса,
— Режа бажарилди, ғалаба, - деса,
Завқли ашъорларга тўлса бу олам,
Кимларни соғиниб югурса одам,
Эй, азиз курсдошлар, излайман сизни,
Хаёлан қучаман ҳар бирингизни.
Синовлар тугагач, бошланар таътил,
Қишлоқ сув, ҳавоси қувар — мўътадил.
Талабадан бахтли ким бор жаҳонда?
Умри гўё қўшиқ унинг шу онда.
Сиз кўзим олдидан ўтасиз шу дам:
Ҳазилкашу дилкаш, дилида йўқ ғам...
Эшик қоқмасданоқ келганда баҳор,
Далага чорласа бирдан тонг-наҳор.
Ёшлар чиқишганда лола сайлига,
Севги қулоқ тутса қалбнинг майлига —
Сизлар беихтиёр ёдга тушасиз,
Назаримда, ҳамон ўша-ўшасиз!..

ВИСОЛ ОҚШОМИДА

Муҳаббат баёзин битмоқчи эрдим,
Азиз сўзларимни шеъримда тердим.
Номингиз ярашар солсам қўшиққа,
Заргарона сўзлар ярашар ишққа,
Ушалсин дилдаги орзу, ушалсин,
Рози қалблар аро вафо тўшалсин,
Ашъорлар янграсин севги тилида,
Хушчақчақ йигитлар, қизлар дилида—
Орзулар, ниятлар топсинлар қарор,
Ногоҳ узилмасин ишқ созида тор...
Гўзал ҳаёт тилаб, қўшиб меҳрини,
Абдулла атади сизга шеърини.

* * *

Икром Отамуродга

Кун чиқарда бир маскан,
Қадрин кутиб ётибди.
Лаҳзалар ҳеч чекмаскан,
Не-не тонглар отибди...
Кезиб чиқди жаҳонни,
Бу эл бой, савдогари.
Қўлдан бермай имконни,
Касб ўрганди бари.
Кўзага жило берди,
Юракдан моҳир кулол.
Ким Ипак йўлдан юрди,
Касбиликка қолди лол.
Тарихнинг не ўйини,
Юртнинг уйқуси қочмас?!
Ўтказса-да тўйини,
Бир кимса оғиз очмас.
Шоир қалбида Армон,

Шаҳарга қайтиб борар.
Султон Мирҳайдар томон,
Ниятин айтиб борар...
Қайда гурунг қўл олса,
Касби тақдирин сўйлар.
Қани, бефарқ туролса,
Бешигин қадрин ўйлар.
Не бахт?! Ушалди орзу,
Дунё билар Касбини.
Шоирнинг ёруғ юзи
У танийди аслини.

Абдулла АЙИЗОВ

Тошкент шаҳар А.Икромов туманидаги Хусайн Шамс номли 4-ўрта мактаб томонидан 1993 йил Ахрарова Шохида Умидовна номига берилган АУ№311444 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

Мирзо Улуғбек тумани ҳокимининг 2001 йил 30 майдаги 869-сон Қарори билан Давлат рўйхатига олинган №0411925 сонли тадбиркорлик гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

"Хидир ота чойхонаси" хусусий фирмасининг ШАРП-ХЕ-А120 №015593 сонли касса аппарати ўғирлаб кетилганлиги сабабли **бекор қилинади.**

Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туманидаги 299-ўрта мактаб томонидан Матчанов Бахтиёр Кувондиқович номига 16.06.2001 йил O'R-Z №0908312 рақамли таянч маълумот тўғрисидаги гувоҳнома йўқолганлиги сабабли **бекор қилинади.**

Утерянные печать и угловой штамп ДП "Фикор-Аудит" Шайхонтохурского р-на считать **не действительным.**

СКАНВОРД

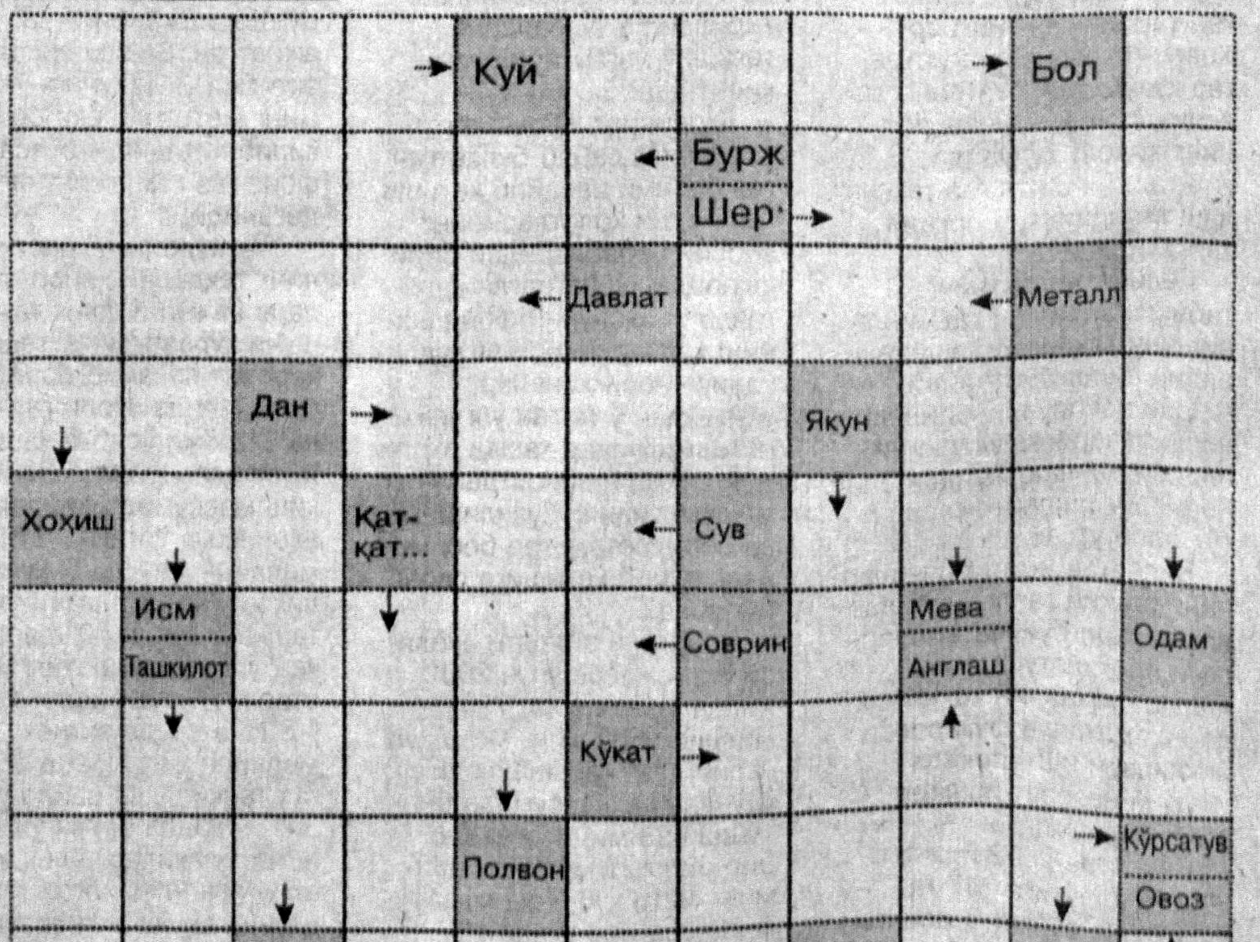

Тузувчи: Рустам СУЛАЙМОНОВ

Turkiston
МУАССИС: «КАМОЛОТ» ЁШЛАР ИЖТИМОИЙ ҲАРАКАТИ

Газета Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитасида № 00012 рақам билан рўйхатдан ўтган.

Босишга топшириш вақти-21.00
Топширилди 21.00

1 2 3 4 5 6

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2.

Бош муҳаррир: Салим АШУРОВ

Таҳрир ҳайъати: Ботир УБАЙДУЛЛАЕВ, Комил ЮСУПОВ, Аслиддин БОЛИЕВ, Юсуф ЖЎРАЕВ (Бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир МАХСИТОВ, Анвар ЖАББОРОВ, Ислом ҲАМРО, Ғайрат ШОУМАРОВ, Авазхон СОДИҚОВ, Насриддин МУҲАММАДИЕВ, Шоазим МИНОВАРОВ, Ғаффор ҲОТАМОВ, Абдуғани ЖУМАЕВ

Вилоят мухбирлари:
Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари бўйича — Термизда: 8-37-622 — 3-53-88
Бухоро ва Навоий вилоятлари бўйича — Бухорода: 8-36-52 — 23-37-44
Сирдарё, Жиззах ва Тошкент вилоятлари бўйича — Гулистонда: 8-36-72 — 24-02-86
Фарғона, Андижон вилоятлари бўйича — Фарғонада: 8-37-32 — 24-54-61
Самарқанд вилояти бўйича — Самарқандда: 8-36-62 — 34-43-89
Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти бўйича — Урганчда: 8-362-22 — 7-45-22
Наманган вилояти бўйича — Наманганда: 8-36-922 — 6-10-70

Манзилимиз: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32.
Телефонлар: 133-95-97,
Реклама бўлими: (3712) 133-79-69

Таҳририятга юборилган материаллар қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.

Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Буюртма Г. — 31 10. Адади-8428

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

Навбатчи муҳаррир: Зиёда АШУРОВА
Саҳифаловчи: Нодирбек ОРТИҚОВ